

Η περιρ ρέουσα

είχαν χρηματιστεί από ξένα κέντρα για να υποστηρίξουν το Σχέδιο Ανάν και τα όσα ακολούθησαν

ατμό

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ

σφαιρα*

* «Απ' ό,τι διαβάζω και απ' ό,τι ακούω, αυτοί οι οποίοι γίνονται συμμετέχοντες σε τέτοιου είδους δραστηριότητες (χρηματίζονται), ασφαλώς δεν είναι αποδείξεις χαρτογραφημένες και με χαρτόσημο για να μπορεί να υπάρξει τεκμηρίωση. Πολλά πράγματα συνάγονται με τη συμπεριφορά. Άλλα συνάγονται από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα.»

Τάσος Παπαδόπουλος

14 Οκτωβρίου, 2004

ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΔΡΟΥΣΙΩΤΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ – ΚΥΠΡΟΣ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	5
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	6
1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
1.1 Το ιστορικό πλαίσιο	8
1.2 Το Σχέδιο Ανάν	9
1.3 Το δημοψήφισμα και τα επακόλουθά του	9
1.4 Ο ψίθυρος περί πληρωμένων	10
1.5 Οι καταγγελίες Παπαδόπουλου	10
1.6 Η ενοχοποίηση της άποψης	11
2 ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ	13
2.1 Η USAID και η UNOPS	13
2.2 Το Δικονομικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα	13
2.3 ΔΠΑ και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις	15
2.4 Η έκθεση των Nathan Associates	16
2.5 Κάποια συμπεράσματα της έκθεσης	16
3 Η ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ	18
3.1 Τα 6,4 εκατομμύρια δολάρια	19
3.2. Οι «οπίνιον λίντερς»	21
3.3 Οι «επισκέψεις» στην αμερικανική πρεσβεία	22
3.4 Τι μεταδόθηκε στην Κύπρο	23
4 Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ	25

5	Η ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΔΙΑΨΕΥΣΗΣ	28
5.1.	Η περίπτωση της Ελένης Μαύρου	28
5.2.	Η περίπτωση της UNOPS	29
5.3.	Η περίπτωση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ	29
6	ΤΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕ Η UNOPS	31
6.1	Special Initiative Grants	32
6.2	Η επιστολή του Άλβαρο ντε Σότο	33
7	ΑΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ	37
8	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	39
9	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ	43
10	ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	75

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η μελέτη αυτή καταπιάνεται με το ζήτημα των καταγγελιών που έγιναν τον Οκτώβριο του 2004 στην Κύπρο εναντίον πολιτικών, δημοσιογράφων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και άλλων φορέων, ότι χρηματίστηκαν από τις ΗΠΑ μέσω του Δικονοτικού Αναπτυξιακού Προγράμματος, το οποίο διαχειρίζονται τα Ηνωμένα Έθνη στην Κύπρο, με σκοπό να πείσουν την κοινή γνώμη να υπερψηφίσει το Σχέδιο Ανάν για λύση του Κυπριακού.

Σκοπός της μελέτης είναι να αναδείξει τρία βασικά προβλήματα που έχουν εντοπιστεί με αφορμή τις καταγγελίες αυτές και τον τρόπο που παρουσιάστηκαν στην κοινή γνώμη:

- Την αυθαιρεσία των ΜΜΕ (κυρίως των τηλεοπτικών καναλιών) και το μέγεθος της εξάρτησής τους από την εκτελεστική εξουσία.
- Την απουσία ανεξάρτητων θεσμικών φορέων που να προστατεύουν αποτελεσματικά την κοινή γνώμη από την παραπληροφόρηση.
- Την αντιδημοκρατική πρακτική της κυβέρνησης της Κύπρου να καταπνίγει την αντίθεση άποψη διά της διαβολής.

Η μελέτη αυτή φιλοδοξεί να δώσει την αφορμή για διάλογο σχετικά με το επίπεδο της ενημέρωσης στην Κύπρο και την ανάγκη εμπέδωσης των δημοκρατικών θεσμών. Κυκλοφορεί στα ελληνικά και στα αγγλικά και θα αποσταλεί σε όλους τους αρμόδιους αξιωματούχους και φορείς στην Κύπρο, καθώς και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όπου η Κυπριακή Δημοκρατία, ως πλήρες μέλος από την 1η Μαΐου 2004, έχει πλήρη δικαιώματα, αλλά και υποχρεώσεις.

Η μελέτη είναι δημοσιευμένη στο διαδίκτυο, στη διεύθυνση: www.makarios.ws

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Από το 1974, οι Έλληνες και οι Τούρκοι κάτοικοι της Κύπρου ζουν χωριστά, ως αποτέλεσμα της τουρκικής στρατιωτικής επέμβασης που μοίρασε με τη βία το νησί στα δύο. Η Τουρκία εισέβαλε στην Κύπρο πέντε μόλις μέρες μετά την ανατροπή της κυβέρνησης του προέδρου Μακαρίου με στρατιωτικό πραξικόπημα, το οποίο είχε υποκινηθεί από τη στρατιωτική χούντα που κυβερνούσε τότε την Ελλάδα.

Το 1998, η Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης των Ηνωμένων Πολιτειών (USAID), συμφώνησε με το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP) τη χρηματοδότηση προγραμμάτων που θα συνέτειναν στην προώθηση της συνεργασίας, της συμφιλίωσης και της ειρηνικής συμβίωσης της ελληνικής και της τουρκικής κοινότητας στην Κύπρο. Η συμφωνία έγινε με τη συναίνεση της κυπριακής κυβέρνησης.

Το Γραφείο Υπηρεσιών Προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών (UNOPS) διαχειρίστηκε το Δικονομικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα (ΔΑΠ), για το οποίο, κατά την περίοδο 1998-2004, διατέθηκαν 60.5 εκατομμύρια δολάρια. Το ΔΑΠ προχώρησε παράλληλα με την πολιτική πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών για συνολική λύση του Κυπριακού προβλήματος, η οποία κατέληξε στο γνωστό Σχέδιο Ανάν. Οι δηλωμένοι πολιτικοί στόχοι του ΔΑΠ ήταν σύμφωνοι με την πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά και με αυτή των κυβερνήσεων της Ελλάδας και της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι στόχοι αυτοί συνοψίζονταν στο τρίπτυχο: επίλυση του Κυπριακού στη βάση του Σχεδίου Ανάν, ένταξη ολόκληρης της Κύπρου στην Ε.Ε. και έναρξη διαπραγματεύσεων για ένταξη της Τουρκίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Η εκλογή του Τάσσου Παπαδόπουλου στην προεδρία της Κυπριακής Δημοκρατίας, τον Φεβρουάριο του 2003, άλλαξε το πολιτικό τοπίο. Ο νέος πρόεδρος της Κύπρου, ο οποίος δεν ήταν εξαρχής αναμειγμένος σε αυτή τη διαδικασία, παρότρυνε τους Ελληνοκυπρίους να απορρίψουν το Σχέδιο Ανάν. Στο δημοψήφισμα που έγινε στις 24 Απριλίου 2004, το 76% των Ελληνοκυπρίων καταψήφισαν το Σχέδιο, ενώ το 63% των Τουρκοκυπρίων το αποδέχτηκαν.

Μερικούς μήνες αργότερα, η αμερικανική Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης (USAID), που παραχωρεί οικονομική βοήθεια σε διάφορες χώρες, το Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (UNDP), το Γραφείο της Υπηρεσίας Προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών (UNOPS) και το Δικαιονομικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΔΑΠ) έγιναν στόχοι μιας ενορχηστρωμένης εκστρατείας παραπληροφόρησης, στην οποία συμμετείχαν ο πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας Τάσος Παπαδόπουλος, ο πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων Δημήτρης Χριστόφιας, στελέχη του κυβερνητικού συνασπισμού και δημοσιογράφοι. Το αποτέλεσμα αυτής της εκστρατείας ήταν η απαίωση προσώπων και οργανώσεων που είχαν στηρίξει το Σχέδιο Ανάν, οι οποίοι κατηγορήθηκαν ως πληρωμένοι πράκτορες που εξυπηρετούσαν ξένα συμφέροντα, εις βάρος των συμφερόντων των Ελλήνων της Κύπρου.

Στο πλαίσιο της εκστρατείας αυτής, το ΔΑΠ παρουσιάστηκε ως μια ακριβοπληρωμένη εκστρατεία από την κυβέρνηση των ΗΠΑ για την εξαγορά συνειδήσεων, με σκοπό την υπερψήφιση του Σχεδίου Ανάν. Μη Κυβερνητικοί Οργανισμοί (ΜΚΟ) που εξασφάλισαν χρηματοδότηση προγραμμάτων μέσω του ΔΑΠ, καταγγέλλθηκαν ως συμμορίες προδοτών.

Αφετηρία της εκστρατείας αυτής υπήρξε η δημοσιοποίηση μιας έκθεσης του οίκου Nathan Associates, που είχε ως αντικείμενο την αξιολόγηση των προγραμμάτων που είχαν χρηματοδοτηθεί από τη USAID. Το περιεχόμενο της έκθεσης αυτής παραποιήθηκε, για να παρουσιαστεί ως τεκμήριο του ότι οι Αμερικανοί στρατολόγούσαν επίλεκτους, πληρωμένους πράκτορες, για να επιβάλουν την πολιτική τους στην Κύπρο.

Η μελέτη αυτή σκοπό έχει την παρουσίαση των πραγματικών γεγονότων σε σχέση με τη χρηματοδότηση του ΔΑΠ από τη UNOPS. Μέσα από τα στοιχεία που παρατίθενται, διαπιστώνεται το μέγεθος της παραπληροφόρησης και ο τρόπος χειραγώγησης της κοινής γνώμης από τον κυβερνητικό συνασπισμό και τα ΜΜΕ, με στόχο την εξουδετέρωση της αντίθετης άποψης.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 Το ιστορικό πλαίσιο

Η Κύπρος είναι ένα νησί στην ανατολική Μεσόγειο, το οποίο ανακηρύχθηκε σε ανεξάρτητο κράτος τα μεσάνυχτα της 15ης Αυγούστου 1960. Σύμφωνα με την απογραφή του 1960, ο πληθυσμός της Κύπρου αποτελείτο κατά 82% από Έλληνες και κατά 18% από Τούρκους. Το Σύνταγμα του νέου κράτους στηριζόταν σε συμφωνία ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία που μονογραφήθηκε στη Ζυρίχη, στις 11 Φεβρουαρίου 1959, και υπογράφηκε στο Λονδίνο, στις 19 Φεβρουαρίου, από την Ελλάδα την Τουρκία, τη Βρετανία και τις δύο κοινότητες της Κύπρου. Το Σύνταγμα διασφάλιζε τον δικονομικό χαρακτήρα του κράτους. Η διευθέτηση αυτή θεωρήθηκε από τους Ελληνοκυπρίους ως ένας μεγάλος συμβιβασμός, επειδή αποκλείστηκε η ένωση με την Ελλάδα.

Στην εκπονή του 1963, οι Συμφωνίες της Ζυρίχης κατέρρευσαν. Οι Ελληνοκύπριοι επανέφεραν το στόχο της Ένωσης και οι Τουρκοκύπριοι επιδίωξαν τη διχοτόμηση. Μετά την κατάρρευση των Συμφωνιών, η κυπριακή κυβέρνηση, που αποτελείτο πλέον μόνο από Ελληνοκυπρίους, αναγνωρίστηκε από τον ΟΗΕ ως η νόμιμη κυβέρνηση της Κύπρου. Οι Τουρκοκύπριοι – με τη βοήθεια της Τουρκίας – προσπάθησαν να δημιουργήσουν ένα δεύτερο κράτος στο νησί. Οι διακοινοτικές συνομιλίες που διεξήχθησαν από το 1968 μέχρι το 1974 για βελτίωση των Συμφωνιών της Ζυρίχης, απέτυχαν.

Στις 15 Ιουλίου 1974, η στρατιωτική χούντα που κυβερνούσε την Ελλάδα έκανε πραξικόπημα στην Κύπρο και ανέτρεψε τον πρόεδρο Μακάριο. Στις 20 Ιουλίου, η Τουρκία εισέβαλε στρατιωτικά στο νησί και κατέλαβε το 33% του εδάφους στο βόρειο τμήμα του. Ο τουρκικός στρατός εκδίωξε από τις περιοχές που κατέλαβε 160.000 Ελληνοκυπρίους, οι οποίοι έφυγαν πρόσφυγες στον νότο. Πενήντα χιλιάδες Τουρκοκύπριοι μετακινήθηκαν από το νότιο στο βόρειο τμήμα της Κύπρου, ενώ εφαρμόστηκε από την Τουρκία σχέδιο εποίκισμού. Το 1983 ανακηρύχθηκε η «Τουρκική Δημοκρατία Βορείου Κύπρου» (ΤΔΒΚ), η οποία αναγνωρίστηκε μόνο από την Τουρκία.

Όλες οι πρωτοβουλίες που έχουν αναληφθεί από τα Ηνωμένα Έθνη για την επίλυση του Κυπρια-

κού, από το 1974 μέχρι το 1999 απέτυχαν, κυρίως εξ υπαιτιότητας της τουρκικής πλευράς. Η τουρκική θέση ήταν πως το Κυπριακό είχε λυθεί το 1974.

1.2 Το Σχέδιο Ανάν

Στις 22 Νοεμβρίου 2002, ο γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών Κόφι Ανάν υπέβαλε στα δύο μέρη ολοκληρωμένο σχέδιο λύσης του Κυπριακού. Η υποβολή του σχεδίου συνέπεσε με την αλλαγή της τουρκικής κυβέρνησης. Ο νέος ηγέτης της Τουρκίας, Ταγίπ Ερντογάν, εγκατέλειψε το δόγμα ότι το Κυπριακό είχε λυθεί το 1974 και έδωσε υποσχέσεις ότι θα συνεργαζόταν για την επίλυση του προβλήματος. Η πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών που κατέληξε στο Σχέδιο Ανάν είχε αρχίσει από τον Δεκέμβριο του 1999 και στηριζόταν στο τρίπτυχο: λύση του Κυπριακού, ένταξη ολόκληρης της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, έναρξη ενταξιακών διαπραγματεύσεων Τουρκίας – Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τον Φεβρουάριο του 2003 (τρεις μήνες μετά την υποβολή του Σχεδίου Ανάν) ο πρόεδρος του ΔΗΚΟ Τάσος Παπαδόπουλος, με την υποστήριξη του μεγάλου κόμματος της Αριστεράς, ΑΚΕΛ, εξελέγη πρόεδρος της Κύπρου, κερδίζοντας στις εκλογές τον βετεράνο πολιτικό Γλαύκο Κληρίδη. Ο νέος πρόεδρος ανέλαβε να ολοκληρώσει τις διαπραγματεύσεις για τη λύση του Κυπριακού στη βάση του Σχεδίου Ανάν. Ο Παπαδόπουλος θεωρείτο ο εκφραστής της «σκληρής γραμμής» στο Κυπριακό, σε αντίθεση με τον Γλαύκο Κληρίδη ο οποίος χαρακτηριζόταν «ρεαλιστής».

1.3 Το δημοψήφισμα και τα επακόλουθά του

Η τελική εκδοχή του Σχεδίου Ανάν υποβλήθηκε σε δημοψήφισμα στις δύο κοινότητες ξεχωριστά, στις 24 Απριλίου 2004. Ο πρόεδρος Παπαδόπουλος κάλεσε τον λαό να το καταψηφίσει. Το Σχέδιο τελικά απορρίφθηκε από το 76% των ψηφοφόρων στις ελεύθερες περιοχές, ενώ στα κατεχόμενα εγκρίθηκε με ποσοστό 63%. Ως αποτέλεσμα των εξελίξεων αυτών, επικράτησε στην κοινωνία διχαστικό κλίμα μεταξύ αυτών που αποδέχθηκαν και αυτών που απέρριψαν το Σχέδιο.

Ο πρόεδρος Παπαδόπουλος κατηγορήθηκε έντονα από όσους υποστήριζαν την αποδοχή του Σχεδίου λύσης ότι παραπληροφόρησε την κοινή γνώμη και ότι άσκησε ψυχολογική πίεση στον πληθυσμό για να το απορρίψει. Ο Παπαδόπουλος, στελέχη της κυβέρνησής του και των κομμάτων που την υποστηρίζουν αντέδρασαν στην κριτική, διατυπώνοντας τους ισχυρισμούς ότι οι διαφωνούντες:

- ενεργούσαν σε συνεργασία με ξένες πρεσβείες ή και με την καθοδήγησή τους,¹

1. Απαντώντας σε ερώτηση δημοσιογράφων, για την εναντίον του κριτική ότι η πολιτική του είχε ως συνέπεια την απομόνωσή του στον διεθνή χώρο, ο Τάσος Παπαδόπουλος απάντησε: «Βέβαια υπάρχουν μερικοί στην Κύπρο που θεωρούν σημαντικές άλλες επαφές, όταν συναντούν τον δεύτερο, τρίτο ή τέταρτο τη τάξει στην πρεσβεία των ΗΠΑ, είτε για να λάβουν έγκριση για τα όσα λένε είτε για να διατυπώσουν θέσεις και απόψεις που υποσκάπτουν και το κύρος της κυβέρνησης και την όλη υπόθεσή μας». (Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 30.10.2004.)

- υπονόμειαν την Κυπριακή Δημοκρατία και τον αγώνα της,²
- υποστήριζαν θέσεις που ισοδυναμούσαν με εθνική μειοδοσία.³

1.4 Ο ψίθυρος περί πληρωμένων

Την περίοδο μετά το δημοψήφισμα, το ΑΚΕΛ δεχόταν αυστηρή κριτική για τις πολιτικές του επιλογές, ως απόρροια της συνεργασίας του με τον Τάσσο Παπαδόπουλο. Η κριτική αυτή εκφράσθηκε, κυρίως, μέσα από τις στήλες της εφημερίδας «Πολίτης».

Η εφημερίδα, επικαλούμενη εξακριβωμένες πληροφορίες, ισχυρίστηκε ότι ο γενικός γραμματέας του κόμματος Δημήτρης Χριστόφιας έλεγε σε κομματικές συγκεντρώσεις ότι η εφημερίδα ήταν «πουλημένη στους Αμερικανούς» και ότι οι συντελεστές της αποτελούσαν ένα «συνονθύλευμα πληρωμένων». Ο σύμβουλος έκδοσης του «Πολίτη», Διονύσης Διονυσίου, με ενυπόγραφο αρθρίδιο, κάλεσε – κατά τρόπο έντονο – τον Χριστόφια να τοποθετηθεί δημόσια σε σχέση με αυτούς τους ψιθύρους.⁴

Το Πολιτικό Γραφείο της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ αντέδρασε με ανακοίνωση, ισχυριζόμενο ότι η εφημερίδα «Πολίτης» «για πάρα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα έχει κηρύξει τον πόλεμο έναντι του ΑΚΕΛ ως η ίδια να είναι κόμμα», χαρακτήρισε το άρθρο του Διονυσίου «ανάξιο σχολιασμού» και κατάγγειλε στους ΑΚΕΛιστές ότι «ορισμένοι έχουν τάξει σκοπό τους να υπονομεύσουν το Κόμμα».⁵

1.5 Οι καταγγελίες του Παπαδόπουλου

Στις 14 Οκτωβρίου 2004, ο πρόεδρος Παπαδόπουλος επέστρεψε στην Κύπρο από ταξίδι στο εξωτερικό. Στην αίθουσα επισήμων του Αεροδρομίου Λάρνακας απάντησε σε ερωτήσεις δημοσιογράφων. Όταν η συνέντευξη τύπου ολοκληρώθηκε, ο Παπαδόπουλος παρατήρησε ότι δεν

2. Ένα από τα πιο αποτελεσματικά επιχειρήματα που χρησιμοποίησε ο Τάσσος Παπαδόπουλος υπέρ της απόρριψης του Σχεδίου Ανάν, ήταν ότι αυτό καταργούσε την Κυπριακή Δημοκρατία. Μετά το δημοψήφισμα, η κυβέρνηση κατέβαλε προσπάθειες να ταυτιστεί με την Κυπριακή Δημοκρατία. Κάθε κριτική εναντίον της προβαλλόταν ως υπονόμηση της οντότητας του κράτους. Ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης κατάγγειλε την κυβέρνηση στα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. για παρεμβάσεις που σκοπό είχαν τη χειραγώγηση της κοινής γνώμης πριν από το δημοψήφισμα. Η καταγγελία κατά της κυβέρνησης προβλήθηκε ως καταγγελία κατά της Κυπριακής Δημοκρατίας και κατά συνέπεια ως υπονομευτική της κρατικής οντότητας της Κύπρου. Η πίεση που ασκήθηκε κατά του Νίκου Αναστασιάδη ήταν τέτοια, που τον υποχρέωσε να αποσύρει τις καταγγελίες.

3. Ο πρόεδρος Παπαδόπουλος, σχολιάζοντας την κριτική που του άσκησε ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Νίκος Αναστασιάδης για τον τρόπο που χειρίστηκε το Κυπριακό σε σχέση με την ενταξιακή προοπτική της Τουρκίας, δήλωσε: «Το εκπληκτικό το οποίο ακούμε τουρκικά από τις δηλώσεις των Τούρκων επισήμων, το ακούω να επαναλαμβάνεται στα ελληνικά από μερικούς στην Κυπριακή Δημοκρατία». (Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 29.3.2005)

4. Πολίτης, 10.10.2004, στήλη Θου-κυσ.

5. Ανακοίνωση του Πολιτικού Γραφείου της Κ.Ε. του ΑΚΕΛ, 13.10.2004.

είχε ερωτηθεί για την αντιδικία της εφημερίδας «Πολίτης» με τον γενικό γραμματέα του ΑΚΕΛ και έκανε αυτοβούλως το εξής σχόλιο:

Κάποιοι αρπάζονται από φράσεις ότι έχουν λεχθεί ψιθυριστά από κάποιους, ότι τάχατες λέχθηκαν από τον γ.γ. του ΑΚΕΛ. Εκείνο δε που είναι κάπως οξύμωρο είναι να οχυρώνονται πίσω από τον ισχυρισμό περί τεκμηρίωσης των κατηγοριών. Απ' ό,τι διαβάζω και απ' ό,τι ακούω, αυτοί οι οποίοι γίνονται συμμετέχοι σε τέτοιου είδους δραστηριότητες, ασφαλώς δεν είναι [προφανώς ήθελε να πει δεν εκδίδουν] αποδείξεις χαρτογραφημένες και με χαρτόσημο για να μπορεί να υπάρξει τεκμηρίωση. Πολλά πράγματα συνάγονται με τη συμπεριφορά. Άλλα συνάγονται από την περιρρέουσα ατμόσφαιρα.⁶

Η εφημερίδα «Πολίτης» αντέδρασε έντονα στις δηλώσεις του προέδρου Παπαδόπουλου και κυκλοφόρησε την επομένη με τον πρωτοσέλιδο τίτλο: «Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΣΤΟ ΓΥΨΟ» και με υπότιτλο «Ο Αρχηγός του σκοτεινού ψιθύρου», δίπλα από τη φωτογραφία του.⁷

1.6 Η ενοχοποίηση της άποψης

Με αφορμή τις δηλώσεις Παπαδόπουλου και την αντίδραση του «Πολίτη» άρχισε ένας δημόσιος διάλογος μέσω των κυπριακών εφημερίδων, κατά πόσο μπορούσε κανείς να θεωρηθεί ύποπτος για υπόθεση εξαγοράς συνειδήσεως, με βάση την... «περιρρέουσα ατμόσφαιρα». Εν μέσω αυτού του διαλόγου δημοσιεύτηκε στην εφημερίδα «Ο Φιλελεύθερος» μια είδηση, σύμφωνα με την οποία οι Αμερικανοί είχαν δαπανήσει εκατομμύρια δολάρια στην Κύπρο για να επηρεάσουν την κοινή γνώμη υπέρ του Σχεδίου Ανάν, αλλά παραδέχονταν ότι τελικά απέτυχαν.⁸ Η είδηση στηριζόταν σε μια έκθεση για το πώς αξιοποιήθηκε η αμερικανική βοήθεια προς την Κύπρο (60,4 εκ. δολάρια από το 1998 μέχρι το 2004), που ήταν δημοσιευμένη στο διαδίκτυο.

Η γνωστοποίηση της ύπαρξης της έκθεσης εκείνης, σε μια στιγμή που το πολιτικό κλίμα ήταν επηρεασμένο από τις δηλώσεις του Παπαδόπουλου, υπήρξε η απαρχή ενός καταγισμού πληροφοριών, οι πλείστες από τις οποίες ήταν διαστρεβλωμένες ή εντελώς αναληθείς, σύμφωνα με τις οποίες οι ΗΠΑ είχαν δαπανήσει εκατομμύρια δολάρια για την εξαγορά συνειδήσεων στην Κύπρο, με σκοπό την προώθηση του Σχεδίου Ανάν.

Η εκστρατεία αυτή είχε στόχο:

- Τις μη κυβερνητικές οργανώσεις που είχαν αναπτύξει δικινοτική δραστηριότητα.
- Πολιτικά πρόσωπα που είχαν τοποθετηθεί θετικά στο Σχέδιο Ανάν.

Στην εκστρατεία πρωταγωνίστησαν και τα τέσσερα τηλεοπτικά κανάλια εθνικής εμβέλειας, ενώ

6. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 15.10.2004.

7. Η πρώτη σελίδα της εφημερίδας δημοσιεύεται στο Παράρτημα 1, σ. 44.

8. Ο Φιλελεύθερος, 26.10.2004: «Οι ΗΠΑ δαπάνησαν εκατομμύρια δολάρια και παραδέχονται ότι τελικά απέτυχαν».

συνέδραμαν με δημοσιεύματά τους και οι δύο εφημερίδες που στηρίζουν την κυβέρνηση, «Χαραυγή» και «Σημερινή».⁹ Συνέδραμαν, επίσης, με δηλώσεις τους ο πρόεδρος Τάσσος Παπαδόπουλος, ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Χριστόφιας και άλλα στελέχη του κυβερνητικού συνασπισμού.

9. Ενδεικτικά πρωτοσέλιδα δημοσιεύονται στο Παράρτημα 2, σ. 45 και Παράρτημα 3, σ. 46.

2. ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

2.1 Η USAID και η UNOPS

Η Υπηρεσία Διεθνούς Ανάπτυξης των Ηνωμένων Πολιτειών (Agency for International Development - USAID) είναι ένας κρατικός οργανισμός που ασχολείται με την παραχώρηση οικονομικής βοήθειας σε τρίτες χώρες.¹⁰ Η βοήθεια που παραχωρεί η αμερικανική κυβέρνηση στην Κύπρο, με έγκριση του Κογκρέσου, είναι 15 εκατομμύρια δολάρια ετησίως. Από το 1974 μέχρι το 2004, η βοήθεια αυτή ανήλθε στα 450 εκατομμύρια δολάρια. Έως το 1998, τα χρήματα δίνονταν μέσω του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Development Program - UNDP). Το Μάρτιο του 1998, η USAID υπέγραψε συμφωνία με το UNDP για την παραχώρηση βοήθειας ύψους 30 εκατομμυρίων δολαρίων για τη χρηματοδότηση δικαιοτικών προγραμμάτων στην Κύπρο. Αργότερα, η βοήθεια αυξήθηκε στα 60 εκατομμύρια και η υλοποίηση του προγράμματος επεκτάθηκε μέχρι το 2004. Στο πρόγραμμα συνέδραμε και το UNDP με 500.000 δολάρια, οπότε το συνολικό ποσό ανήλθε σε 60.5 εκατομμύρια για μια περίοδο έξι χρόνων (1998–2004). Το 1998, τα Ηνωμένα Έθνη έκλεισαν το Γραφείο του UNDP στην Κύπρο.¹¹ Η διαχείριση της βοήθειας ανατέθηκε στο Γραφείο της Υπηρεσίας Προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών (United Nations Office for Project Services – UNOPS). Η UNOPS δημιούργησε στην Κύπρο Μονάδα Διαχείρισης του Προγράμματος (Project Management Unit).

2.2 Το Δικαιοτικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα

Τα 60.5 εκατομμύρια δολάρια αξιοποιήθηκαν για τη χρηματοδότηση του By-Communal Development Program (Δικαιοτικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα – ΔΑΠ). Σκοπός του προγράμματος

10. Για τις δραστηριότητες της USAID δες <http://www.usaid.gov>

11. Διατήρησαν μόνο το τμήμα που ασχολείται με τις υποθέσεις ασύλου.

τος, όπως καταγράφεται στη συμφωνία που υπέγραψε η USAID με το UNDP, είναι «να υποστηρίξει τη διαδικασία ειρηνεύσης στην Κύπρο», μέσω «δικονομικών προγραμμάτων και μέτρων που στοχεύουν στην επανένωση του νησιού, σχεδιασμένων για να μειώσουν τις εντάσεις και να προωθήσουν την ειρήνη και τη συνεργασία μεταξύ των δύο κοινοτήτων στην Κύπρο».12

Το ΔΑΠ είχε έναν ξεκάθαρα πολιτικό προσανατολισμό και η εφαρμογή του συνέπεσε με την προσπάθεια που κατέβαλε ο γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών Κόφι Ανάν για την επίλυση του Κυπριακού, σε συνάρτηση με την εισδοχή της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την προσπάθεια της Τουρκίας να εξασφαλίσει ημερομηνία έναρξης ενταξιακών διαπραγματεύσεων. Οι ΗΠΑ, η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Κύπρος και η Ελλάδα υποστήριξαν την πρωτοβουλία των Ηνωμένων Εθνών. Η Τουρκία συνέχισε να υποστηρίζει ότι το Κυπριακό είχε λυθεί το 1974. Δηλαδή, όταν άρχισε να εφαρμόζεται το ΔΑΠ, το 1998, υπήρχε ταύτιση στόχων μεταξύ ΗΠΑ, Ελλάδας, Κύπρου και Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Παρά το γεγονός ότι η κυβέρνηση της Κύπρου έθετε πάντοτε ως κύρια προτεραιότητά της τη λύση του Κυπριακού και τη δημιουργία ενός ενωμένου κράτους, δεν εφάρμοσε κανένα πρόγραμμα για να συμβάλει στη συμφιλίωση των δύο κοινοτήτων. Η ευθύνη αυτή αφέθηκε, από την ίδια την κυπριακή πολιτεία, στα χέρια των ΗΠΑ και άλλων ξένων κρατών που ενδιαφέρονταν. Λόγω και της ολοκληρωτικής φυσιογνωμίας του καθεστώτος Ντενκτάς, η ελληνοκυπριακή πλευρά υποστήριζε πως ήταν έτοιμη να αποδεχθεί τους Τουρκοκυπρίους και πως το πρόβλημα αφορούσε κυρίως την άλλη πλευρά.

Το ΔΑΠ άρχισε να εφαρμόζεται από τη UNOPS σε πλήρη συνεννόηση με την κυβέρνηση της Κύπρου, η οποία συμμετείχε με εκπρόσωπό της στην οργανωτική επιτροπή. Ξεχωριστή οργανωτική επιτροπή είχε δημιουργηθεί για τα προγράμματα που αφορούσαν τους Τουρκοκυπρίους. Σ' αυτή συμμετείχε εκπρόσωπος του κατοχικού καθεστώτος. Οι ξεχωριστές οργανωτικές επιτροπές κρίθηκαν απαραίτητες, λόγω των προβλημάτων μη αναγνώρισης της μιας πλευράς από την άλλη.13

Οι πολιτικές συνθήκες που επικρατούσαν όταν άρχισε η εφαρμογή του ΔΑΠ ήταν δύσκολες. Το καθεστώς Ντενκτάς είχε επιβάλει πλήρη απαγόρευση στις διακοινοτικές επαφές, ενώ το πολιτικό κλίμα είχε επιβαρυνθεί και από την απόφαση της κυπριακής κυβέρνησης να εγκαταστήσει στην Κύπρο ρωσικούς πυραύλους μεγάλου βεληνεκούς (S-300).

Όπως προβλεπόταν στη συμφωνία που είχαν υπογράψει η USAID με το UNDP, την πολιτική καθοδήγηση για την επιλογή των δραστηριοτήτων που θα χρηματοδοτούνταν είχε η πρεσβεία των ΗΠΑ στη Λευκωσία.14 Από το 1998 που άρχισε να εφαρμόζεται το ΔΑΠ, ούτε η κυπριακή κυβέρ-

12. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. 3

13. Όπ.π., σ. 5

14. Όπ.π., σ. 4.

νση ούτε κανένα από τα πολιτικά κόμματα έθεσαν ζήτημα παρέμβασης των ΗΠΑ στα εσωτερικά της Κύπρου. Η κυβέρνηση και όλα τα μεγάλα κόμματα, είτε άμεσα είτε έμμεσα, αξιοποίησαν το ΔΑΠ για τη χρηματοδότηση διαφόρων προγραμμάτων, αποδεχόμενοι τους κανόνες εφαρμογής του.

Ωστόσο, και στις δύο πλευρές υπήρχαν συχνά επικριτικά δημοσιεύματα για τον τρόπο με τον οποίο οι ΗΠΑ, καθώς και άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμοί προωθούσαν τη συμφιλίωση. Στην ελληνοκυπριακή πλευρά επικρίνονταν οι ΗΠΑ πως μέσω της επαναπροσέγγισης προετοίμαζαν τους Ελληνοκυπρίους να αποδεχθούν τα τετελεσμένα του 1974. Στην τουρκοκυπριακή πλευρά η κατηγορία ήταν ότι υπονομευόταν η «Τουρκική Δημοκρατία Βορείου Κύπρου».

2.3 ΔΑΠ και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Σύμφωνα με τον αρχικό σχεδιασμό του ΔΑΠ, ένα ποσοστό 20% των χρημάτων θα δινόταν σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ). Οι ΜΚΟ στις ελεύθερες περιοχές δεν ήταν τότε καλά οργανωμένες και στα κατεχόμενα σχεδόν ανύπαρκτες. Από την άλλη, ήταν σχεδόν αδύνατο να βρεθούν ΜΚΟ και από τις δύο πλευρές που ήταν πρόθυμες να συνεργαστούν σε κοινά δικαιοδικά προγράμματα.¹⁵ Τελικά οι ΜΚΟ απορρόφησαν μόλις το 10% της βοήθειας, συνολικού ύψους 6.416.800 δολαρίων. Το υπόλοιπο 90%, που αντιστοιχεί σε 58 εκατομμύρια δολάρια περίπου, δαπανήθηκε σε χορηγίες προς τον Ερυθρό Σταυρό, σε έργα ανάπτυξης (αποχετευτικό Λευκωσίας, συντήρηση μνημείων, ναών, τεμενών κ.λπ.), καθώς και σε προγράμματα που αφορούσαν τη δημόσια υγεία και το περιβάλλον.¹⁶ Τα προγράμματα αυτά σε ό,τι αφορά τις μη κατεχόμενες περιοχές εκπονήθηκαν σε συνεργασία με την κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας και σε ό,τι αφορά τα κατεχόμενα, σε συνεργασία με τις κατοχικές αρχές.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του ΔΑΠ χρηματοδοτήθηκαν 51 προγράμματα ελληνοκυπριακών και 26 τουρκοκυπριακών ΜΚΟ. Και στις δύο πλευρές το μεγαλύτερο μέρος της βοήθειας δόθηκε σε οργανώσεις που επιλαμβάνονταν προβλημάτων υγείας, όπως ο καρκίνος, το αλτσχάιμερ ή ο διαβήτης.¹⁷ Επίσης χρηματοδοτήθηκαν προγράμματα για το περιβάλλον και την παιδεία. Μόνο ένα πρόγραμμα για το περιβάλλον κόστισε 200.000 δολάρια και ένα άλλο για τη δυσλεξία 150.000 δολάρια.¹⁸ Χρηματοδοτήθηκαν επίσης επαγγελματικοί σύνδεσμοι και ερευνητικές ομάδες. Όλες αυτές οι δραστηριότητες θεωρήθηκαν δικαιοδικές, επειδή τα αποτελέσματά τους μπορούσαν να ήταν επωφελή για όλη την Κύπρο. Όμως στην πραγματικότητα η κάθε κοινότητα εφάρμοζε ξεχωριστά τα δικά της προγράμματα.

15. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. 13.

16. Αναλυτική κατάσταση των κονδυλίων στη διεύθυνση: <http://mirror.undp.org/cyprus/projects/sectorsubsector.pdf>

17. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. 33.

18. Όπ.π., σ. 21.

Η Μονάδα Διαχείρισης του ΔΑΠ αξιολόγησε όλα τα προγράμματα που αφορούσαν την κοινωνία των πολιτών και τις ΜΚΟ, σε σχέση με την επίτευξη των δικαιοδικών στόχων τους. Η αξιολόγηση έγινε στην κλίμακα Α, Β και Γ (ψηλή, μέτρια, χαμηλή). Το 45% των προγραμμάτων βαθμολογήθηκε με Γ, το 35% με Β και το 20% με Α.¹⁹ Δηλαδή, σχεδόν τα μισά προγράμματα που είχαν χρηματοδοτηθεί θεωρήθηκαν χάσιμο χρόνου και σπατάλη πόρων, το ένα τρίτο είχαν μέτρια απόδοση και μόνο το 20% ήταν επιτυχή. Αυτό μπορεί να αποδοθεί στους ακόλουθους παράγοντες:

- Ο θεσμός των ΜΚΟ δεν ήταν αναπτυγμένος στην Κύπρο.
- Το πολιτικό περιβάλλον δεν επέτρεπε την ανάπτυξη δικαιοδικών σχέσεων.
- Οι πόροι δαπανήθηκαν σε τομείς εντελώς άσχετους με τους στόχους του ΔΑΠ.

2.4 Η έκθεση των Nathan Associates

Τον Δεκέμβριο του 2003, η αμερικανική κυβέρνηση ανέθεσε στον ιδιωτικό οίκο Nathan Associates να αξιολογήσει τον τρόπο διαχείρισης και αξιοποίησης της αμερικανικής βοήθειας προς την Κύπρο. Το συμβόλαιο της USAID με το UNDP έληγε το 2004. Επίσης, υπήρχε σοβαρή πιθανότητα επίλυσης του Κυπριακού προβλήματος. Συνεπώς, ήταν φυσιολογικό για τις ΗΠΑ, που είχαν διαθέσει οικονομικούς πόρους υπέρ της βελτίωσης των σχέσεων μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων, να επιδιώξουν αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας του ΔΑΠ και να προβληματιστούν για το μέλλον του, με ή χωρίς λύση του Κυπριακού.

Η κυρίως εργασία των ερευνητών των Nathan Associates έγινε στην Κύπρο, την περίοδο Ιανουαρίου - Φεβρουαρίου 2004. Η έκθεση αξιολόγησης, όπως προκύπτει από το περιεχόμενό της, συντάχθηκε τον Απρίλιο, πριν από τη διεξαγωγή των δημοψηφισμάτων για το Σχέδιο Ανάν. Ύστερα από την απόρριψη του Σχεδίου από τους Ελληνοκυπρίους, προστέθηκε ένα εισαγωγικό κείμενο έκτασης μίας σελίδας. Το τελικό κείμενο της έκθεσης έχει ημερομηνία 25 Μαΐου 2004.

2.5 Κάποια συμπεράσματα της έκθεσης

Στο εισαγωγικό κείμενο της έκθεσης αξιολόγησης επισημαίνεται και το εξής: «Είναι ίσως πάρα πολύ εύκολο να συνδεθούν οι δαπάνες του Δικαιοδικού Αναπτυξιακού Προγράμματος, ύψους 60.5 εκατομμυρίων δολαρίων από το 1998, με την έκβαση της προσπάθειας [δηλαδή την απόρριψη του Σχεδίου Ανάν από τους Ελληνοκυπρίους] και να καταλήξει κάποιος στο συμπέρασμα ότι τα προγράμματα και τα έργα που χρηματοδοτήθηκαν για τον συγκεκριμένο σκοπό απέτυχαν».²⁰

Στην εισαγωγή γίνεται κάποια απόπειρα αξιολόγησης του ΔΑΠ σε σχέση με το αποτέλεσμα του

19. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. 36.

20. Όπ.π., σ. iv.

δημοψηφίσματος. Επισημαίνεται συγκεκριμένα πως θα μπορούσε να λεχθεί ότι προγράμματα όπως το ΔΑΠ θα έπρεπε να είχαν αρχίσει να εφαρμόζονται πολύ πιο νωρίς ώστε να δημιουργηθούν ενεργοί υποστηρικτές της λύσης στην ελληνοκυπριακή κοινότητα, όπως κατέστη δυνατό να γίνει με τις τουρκοκυπριακές ΜΚΟ, πολλές από τις οποίες έτυχαν υποστήριξης από το ΔΑΠ και ήταν «ενεργοί υποστηρικτές της λύσης», ενώ βοήθησαν να πείσουν και άλλους ότι το προτεινόμενο σχέδιο «ήταν η καλύτερή τους ελπίδα να εισέλθουν στον σύγχρονο κόσμο».

Στην αξιολόγηση επισημαίνονται βελτιώσεις που θα μπορούσαν να είχαν γίνει στο ΔΑΠ, με στόχο το «σχέδιο του γενικού γραμματέα των Η.Ε. να γινόταν αποδεχτό». Ως αποτέλεσμα της απόρριψης του Σχεδίου από τους Ελληνοκυπρίους, οι ερευνητές των Nathan Associates εξέφρασαν αμφιβολία κατά πόσο θα έπρεπε να συνεχιστεί το ΔΑΠ ή οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα Ξένης βοήθειας που θα είχε σκοπό «να πείσει τους Ελληνοκυπρίους να ψηφίσουν υπέρ της ειρήνης». Όπως αναφέρεται στην εισαγωγή της έκθεσης, «οι παράγοντες που ανάγκασαν αυτούς τους πολίτες να απορρίψουν μια διευθέτηση μπορούν να αποδειχθούν τόσο ισχυροί, ώστε να αποτρέψουν την επιτυχία του οποιουδήποτε προγράμματος».²¹

21. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. iv.

3. Η ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Η έκθεση Nathan Associates, που ήταν προ καιρού σε γνώση της κυβέρνησης²², αφέθηκε να διαρρεύσει ταυτόχρονα σε δύο εφημερίδες, στην ελληνόφωνη «Ο Φιλελεύθερος» και στην αγγλόφωνη «Cyrus Mail», στις 26 Οκτωβρίου 2004, δύο μόλις μέρες μετά τις δηλώσεις του προέδρου Παπαδόπουλου περί «περιρρέουσας ατμόσφαιρας».

Η εφημερίδα «Ο Φιλελεύθερος» παρουσίασε την έκθεση κάτω από τον τίτλο: «Οι ΗΠΑ δαπάνησαν εκατομμύρια δολάρια και παραδέχονται ότι τελικά απέτυχαν». Η «Cyrus Mail» στέγασε το ίδιο θέμα κάτω από τον τίτλο: «US report: half of NGO funding a waste of time» (Αμερικανική έκθεση: Χάσιμο χρόνου οι μισές χρηματοδοτήσεις ΜΚΟ). Ο τίτλος του κειμένου στην εφημερίδα «Ο Φιλελεύθερος» αποτέλεσε το έναυσμα μιας μεγάλης δημοσιογραφικής καμπάνιας, από όλα τα τηλεοπτικά κανάλια εθνικής εμβέλειας και τις φιλοκυβερνητικές εφημερίδες «Χαραυγή» και «Σημερινή», κύριο σημείο της οποίας ήταν η «παραδοχή» εκ μέρους των ΗΠΑ ότι είχαν δαπανήσει εκατομμύρια δολάρια για να εξαγοράσουν συνειδήσεις, αλλά απέτυχαν.

Η έκθεση αξιολόγησης του ΔΑΠ από τους Nathan Associates παρουσιάστηκε από όλα τα τηλεοπτικά κανάλια και τον φιλοκυβερνητικό τύπο ως ένα απόρρητο ντοκουμέντο, το οποίο κατέγραφε τις δραστηριότητες και τα ποσά που πληρώθηκαν από τις ΗΠΑ, μέσω ΜΚΟ, για την εξαγορά συνειδήσεων, με σκοπό τον επηρεασμό της κοινής γνώμης υπέρ της αποδοχής του Σχεδίου Ανάν στο δημοψήφισμα της 24ης Απριλίου.

Ο ανταποκριτής του τηλεοπτικού σταθμού Μέγκα στην Ουάσιγκτον Μιχάλης Ιγνατίου, επικαλού-

22. Ο πρόεδρος Παπαδόπουλος δήλωσε ότι «η έκθεση του Nathan Associates [...] βρισκόταν στο διαδίκτυο για πολλούς μήνες τώρα, απ' όπου πήραμε τις πρόσθετες πληροφορίες που χρειαζόμαστε». (Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 28.10.2004).

μενος ανώνυμες πηγές, μετέδωσε ότι τα χρήματα διατέθηκαν σε ομάδες πολιτών οι οποίες είχαν αναλάβει να προωθήσουν το Σχέδιο Ανάν: «Το βασικό συμπέρασμα σύμφωνα με ανώτερη διπλωματική πηγή της Ουάσιγκτον είναι ότι οι Αμερικανοί επέλεξαν λάθος ανθρώπους, δυστυχώς γι' αυτούς, επέλεξαν λάθος ανθρώπους για να προωθήσουν τους σχεδιασμούς τους».²³

Μερικά ενδεικτικά μόνο παραδείγματα παραποίησης, λανθασμένης ερμηνείας ή επιλεκτικής απομύθωσης στοιχείων της έκθεσης παραθέτουμε πιο κάτω.

3.1 Τα 6,4 εκατομμύρια δολάρια

Στις 27 Οκτωβρίου, στην καθημερινή ενημέρωση των δημοσιογράφων από τον εκπρόσωπο τύπου του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, ο Έλληνας δημοσιογράφος Λάμπρος Παπαντωνίου υπέβαλε στον Ρίτσαρντ Μπούτσερ ότι η USAID διέθεσε \$6.4 εκατομμύρια από τον ετήσιο προϋπολογισμό για να δωροδοκήσει Ελληνοκύπριους και Τουρκοκύπριους πολιτικούς, δημοσιογράφους, αναλυτές, καθηγητές, οργανώσεις, κ.λπ., κ.λπ., για να γίνει εκστρατεία υπέρ «ενός μεγάλου "ναι" στο Σχέδιο Ανάν, στο δημοψήφισμα της 24ης Απριλίου, 2004».²⁴

Ο Παπαντωνίου επικαλέστηκε ως πηγή των πληροφοριών του την έκθεση των Nathan Associates, στην οποία όμως δεν αναφέρονται όσα είπε.²⁵ Το ποσό των 6,4 εκ. δολαρίων είναι σωστό, αλλά η ερμηνεία που έδωσε ότι αντιπροσώπευε το ποσό που δαπανήθηκε για την εξαγορά συνειδητήσεων ήταν λανθασμένη: Στην έκθεση αναφέρεται συγκεκριμένα ότι για επένδυση 6,4 εκατομμυρίων δολαρίων, θα έπρεπε να καταβληθεί μεγαλύτερη προσπάθεια αξιολόγησης και παρακολούθησης της προόδου των δικαιοδικών επιδόσεων των ελληνοκυπριακών και των τουρκοκυπριακών ΜΚΟ.²⁶

Τα 6,4 εκατομμύρια αφορούσαν το 10% της συνολικής δαπάνης των 60,4 εκατομμυρίων που δόθηκαν σε ΜΚΟ από το 1998 μέχρι το 2004. Τα προγράμματα αυτά, όπως αναφέραμε πιο πάνω, δεν είχαν άμεση σχέση με το Σχέδιο Ανάν και το δημοψήφισμα, ενώ δεν ήταν καν πολιτικά.

Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, αν και δεν ήταν γνώστης του περιεχομένου της έκθεσης, αμφισβήτησε την εγκυρότητα των ισχυρισμών του Παπαντωνίου ότι η USAID «έδωσε πρόσθετα 6.4 εκατομμύρια για την εκστρατεία υπέρ του Σχεδίου Ανάν πριν από το δημοψήφισμα»:

ΜΠΑΟΥΤΣΕΡ: «Θα πρέπει να εξετάσω αυτό το ιδιαίτερο ποσό, εάν ήταν μέρος εκείνου του επίσι-

23. Τηλεόραση Μέγκα, 26.10.2004.

24. Το πλήρες κείμενο των αναφορών για την Κύπρο στην ενημέρωση της 27.10.2004 του εκπροσώπου τύπου του Στέιτ Ντιπάρτμεντ δημοσιεύεται στο Παράρτημα 5, σ. 48.

25. Για το πλήρες κείμενο της έκθεσης, με όλα της παραρτήματα δεσ: www.makarios.ws

26. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. 44.

ου ποσού ή εάν ήταν ξεχωριστό. Όχι, δεν είμαι αρκετά βέβαιος ότι ήταν χωριστό».

ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ: «Ήταν χωριστό. Διορθώστε. Ήταν χωριστό».

ΜΠΑΟΥΤΣΕΡ: «Καλά, θα πρέπει να το κοιτάξω αυτό και να δω».

Την επόμενη μέρα, ο ανταποκριτής του Μέγκα Μιχάλης Ιγνατίου μετέδωσε τις εξής διευκρινιστικές «πληροφορίες» σχετικά με τα 6,4 εκατομμύρια δολάρια που υποτίθεται ότι δαπανήθηκαν για να υποστηριχθεί το Σχέδιο Ανάν:

Αμερικανός αξιωματούχος διευκρίνισε απόψε τα εξής αναφορικά με αυτό το επιπλέον ποσό των 6,4 εκατομμυρίων δολαρίων. (...) Ο αξιωματούχος δήλωσε ότι ένα μέρος του ποσού δόθηκε για δραστηριότητες, όπως είπε, “που πιστεύαμε ότι θα βοηθούσαν τους Κυπρίους να αντιληφθούν καλύτερα τις πρόνοιες του Σχεδίου Ανάν”. Ο αξιωματούχος είπε ότι δεν θα δοθούν στη δημοσιότητα τα ονόματα των οργανισμών ή των ατόμων που ενισχύθηκαν από το ειδικό αυτό κονδύλι του Στέιτ Ντιπάρτμεντ. Να σημειώσουμε ότι δεν διευκρινίστηκε ακόμα εάν το ειδικό αυτό κονδύλι των 6,4 εκατομμυρίων δολαρίων εγκρίθηκε από το Κογκρέσο όπως συνέβη με όλα τα ποσά που διατέθηκαν στην Κύπρο μέχρι τον Απρίλιο του 2004. Σύμφωνα με πληροφορίες του Μέγκα, το κονδύλι αυτό δεν εγκρίθηκε από τη Βουλή ή τη Γερουσία.²⁷

Οι πληροφορίες αυτές, που αποδόθηκαν σε Αμερικανό αξιωματούχο, είναι παντελώς αναληθείς και δεν τεκμηριώθηκαν ποτέ. Ο Μιχάλης Ιγνατίου ωστόσο, είναι ένας δημοσιογράφος που έχει κύρος στην Κύπρο και θεωρείται καλά ενημερωμένος για το τι συμβαίνει στις ΗΠΑ. Γι' αυτό, οι αναληθείς πληροφορίες που μετέδωσε έγιναν αποδεκτές ως έγκυρες και δημιούργησαν τη βεβαιότητα ότι πράγματι ένα κονδύλι 6,4 εκατομμυρίων χρησιμοποιήθηκε για την εξαγορά συνειδήσεων. Μερικά παραδείγματα της «βεβαιότητας» αυτής είναι οι ακόλουθες δηλώσεις βουλευτών του κυβερνώντος κόμματος, ΔΗΚΟ:

Αντιγόνη Παπαδοπούλου:

Τα χρήματα που δόθηκαν [για πολιτικούς λόγους] είναι το 10% που αντιστοιχεί σε 6,4 εκατομμύρια τα οποία δόθηκαν για σκοπούς προώθησης του Σχεδίου Ανάν.²⁸

Ζαχαρίας Κουλίας:

Εγώ δεν επικαλούμαι ούτε τον Ερυθρό Σταυρό ούτε τη βρουκέλωση ούτε τον σύνδεσμο γαϊδουριών, για να πω επειδή ένας έδωσε τούτα τα χρήματα άρα νομιμοποιείται να έρχεται να επεμβαίνει σε ένα μικρό λαό σαν εμάς, να μας πιερώσει (πληρώσει), να μας παραντζιειλει (συμβουλευσει) τι θα γίνει για το μέλλον του τόπου μας. Εσύ συμφωνείς οι Αμερικάνοι που έδωσαν αυτά τα 6,5 εκατομμύρια δολάρια να μας πείσουν να ψηφίσουμε το Σχέδιο Ανάν είναι σωστή πράξη;²⁹

27. Τηλεόραση Μέγκα, 28.10.2004.

28. Τηλεόραση ΡΙΚ, 27.10.2004.

29. Τηλεόραση ΡΙΚ, 27.10.2004.

3.2. Οι «οπίνιον λίντερς»

Για να αξιολογήσουν την αποτελεσματικότητα της αμερικανικής βοήθειας προς την Κύπρο, οι ερευνητές της Nathan Associates ακολούθησαν τη μεθοδολογία των συνεντεύξεων, στη βάση συγκεκριμένων ερωτηματολογίων. Λήφθηκαν συνολικά 86 συνεντεύξεις από άτομα τα οποία είχαν σχέση με την αμερικανική βοήθεια, όπως μέλη της διπλωματικής αποστολής των ΗΠΑ στη Λευκωσία, της αποστολής των Ηνωμένων Εθνών στην Κύπρο, αξιωματούχους της Κυπριακής Δημοκρατίας και της «ΤΔΒΚ» που συμμετέχουν στις διαδικασίες, καθώς και στελέχη υπηρεσιών και οργανισμών που είχαν επωφεληθεί από το ΔΑΠ.

Μια κατηγορία προσώπων από τα οποία λήφθηκαν συνεντεύξεις ήταν και οι «οπίνιον λίντερς». Οι ερευνητές επέλεξαν 24 παράγοντες της κοινωνίας, τους οποίους επισκέφθηκαν στους χώρους εργασίας τους και τους έκαναν συνεντεύξεις στη βάση ενός τυποποιημένου ερωτηματολογίου.³⁰ Μερικές από τις ερωτήσεις ήταν οι εξής: «Πώς μάθατε για το Δικονομικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης;» και «Από όσα ξέρετε και ακούσατε, πώς θα περιγράφατε τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται το ΔΑΠ από τη UNOPS;»

Στο ερωτηματολόγιο υπήρχε μια ερώτηση που αφορούσε τις τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις στο Κυπριακό, σε συνάρτηση με τους σκοπούς του ΔΑΠ: «Εάν υιοθετηθεί το Σχέδιο Ανάν, ποια θα είναι τα άμεσα προβλήματα των οποίων χρειάζεται να επιληφθούμε για να διασφαλιστεί η λύση;»

Τα ΜΜΕ παρουσίασαν τις συνεντεύξεις αυτές ως εκπαίδευση για την προώθηση του Σχεδίου Ανάν:

Τηλεοπτικός σταθμός ANT1, ρεπορτάζ του Μάριου Μανουσόπουλου:

Ένα εκπληκτικό στοιχείο που επίσης καταγράφεται στην έκθεση, και συγκεκριμένα στο παράρτημα 5B, είναι ότι χρησιμοποιήθηκαν και οι λεγόμενοι “οπίνιον λίντερς”, οι καθοδηγητές, Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι, οι οποίοι δεν είχαν σχέση με τις χρηματοδοτήσεις, αλλά θα επηρέαζαν την κοινή γνώμη και θα υπέβαλλαν εισηγήσεις για να περάσει το Σχέδιο Ανάν. Αξίζει να αναφερθεί πως οι “οπίνιον λίντερς”, αυτοί δηλαδή που είχαν επιλεγεί για την καθοδήγηση της Κοινής Γνώμης (...) περνούσαν κυριολεκτικά από κόσκινο και προσωπικές συνεντεύξεις. Σύμφωνα με την έκθεση, απαντούσαν σε δέκα ερωτήσεις για το πώς θα μπορούσαν να διεκπεραιώσουν το έργο, που βασικός τους στόχος δεν ήταν άλλος από την αποδοχή του Σχεδίου Ανάν.³¹

Σύμφωνα με το ρεπορτάζ του ANT1, ο δημοσιογράφος αντλούσε τα στοιχεία του από την έκθεση των Nathan Associates, η οποία όμως δεν τεκμηριώνει ούτε στο ελάχιστο τους πιο πάνω ισχυρισμούς. Ο Μανουσόπουλος ανέφερε και τα ονόματα των «οπίνιον λίντερς» οι οποίοι, όπως ισχυρί-

30. Δες Παράρτημα 7, σ. 52.

31. Τηλεοπτικός σταθμός ANT1, 26.10.2004.

σπκε, θα «διεκπεραίωναν το έργο»: «Καίτη Κληρίδου, Ελένη Μαύρου, Μιχάλης Παπαπέτρου, Τάκης Χατζηδημητρίου, Αλί Ερέλ, Μουσταφά Ακιντζί, Λέλλος Δημητριάδης, Χρήστος Αρτεμίου και άλλοι». Αυτά είναι μόνο οκτώ από τα 23 ονόματα των «οπίνιον λίντερς», οι οποίοι έδωσαν συνεντεύξεις στους ερευνητές των Nathan Associates. Όλοι όσων τα ονόματα ανακοινώθηκαν από τον ANT1 τυγχάνει να έχουν υποστηρίξει το Σχέδιο Ανάν. Οι υπόλοιποι Ελληνοκύπριοι «οπίνιον λίντερς» που περιλαμβάνονται στον κατάλογο και τα ονόματά τους δεν ανακοινώθηκαν, τυγχάνει να έχουν τοποθετηθεί ενάντια στο Σχέδιο ή να είναι άτομα που δεν μπορεί κανείς να τους αποδεχθεί εύκολα ως «καθοδηγητές» που θα μπορούσαν να επηρεάσουν την κοινή γνώμη, όπως: ο επίσκοπος Κύκκου Νικηφόρος, ο διευθυντής σύνταξης της εφημερίδας «Σημερινή» Άριστος Μιχαηλίδης και η αρχισυντάκτρια της εφημερίδας «Ο Φιλελεύθερος» Ανδρούλα Ταραμουντά.

3.3 Οι «επισκέψεις» στην αμερικανική πρεσβεία

Μια άλλη κατηγορία ατόμων που έδωσαν συνεντεύξεις στους ερευνητές της Nathan Associates ήταν αυτοί που είχαν επωφεληθεί (grantees) από τα προγράμματα του ΔΑΠ, είτε εκπροσωπώντας κρατικές υπηρεσίες και δήμους είτε ΜΚΟ. Από τους 23 Ελληνοκυπρίους που περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή, οι δύο εκπροσωπούσαν κυβερνητικές υπηρεσίες, οι δύο δήμους και οι υπόλοιποι ΜΚΟ.³² Οι συνεντεύξεις λήφθηκαν στους χώρους εργασίας τους και σε ορισμένες περιπτώσεις στο Ξενοδοχείο Χίλτον Παρκ, στη Λευκωσία. Οι συνεντεύξεις έγιναν στη βάση ενός ερωτηματολογίου από 21 ερωτήσεις. Από αυτές οι 20 είχαν σχέση με το ΔΑΠ και μόνο η τελευταία ερώτηση είχε πολιτική χροιά, προφανώς για να καταγράψει την πολιτική τάση των ερωτώμενων. Η ερώτηση αυτή αφορούσε την κρίση τους για το Σχέδιο Ανάν.³³

Στην ενημερωτική συνάντηση του εκπροσώπου του Στέιτ Ντιπάρτμεντ με τους εκπροσώπους του τύπου, στις 27 Οκτωβρίου 2004, ο δημοσιογράφος Λάμπρος Παπαντωνίου, επικαλούμενος την έκθεση αξιολόγησης την οποία κρατούσε στα χέρια του, αναφέρθηκε στις συνεντεύξεις που είχαν δώσει οι grantees στους ερευνητές της Nathan Associates. Ισχυρίστηκε πως οι συνεντεύξεις έγιναν στην αμερικανική πρεσβεία και σκοπό είχαν να διαπιστωθεί η καταλληλότητά τους για να προωθήσουν το Σχέδιο Ανάν. Ο Παπαντωνίου υπέβαλε στον εκπρόσωπο του Στέιτ Ντιπάρτμεντ την εξής ερώτηση:

Ποιος είχε τον κατάλογο εκείνων που εμφανίστηκαν στην πρεσβεία και απάντησαν αυτές τις ερωτήσεις;

Η απάντηση του Μπάουτσερ ήταν πως δεν ήταν σε θέση να του δώσει απάντηση, προφανώς διότι δεν ήταν ενημερωμένος:

Έχετε ένα δημόσιο έγγραφο. Εάν ο κατάλογος δεν είναι εκεί, δεν νομίζω ότι είναι προς το συμφέρον μας ή αρμόζει σε μας να δώσουμε έναν κατάλογο ανθρώπων από τους οποίους μπο-

32. Όλα τα ονόματα στο Παράρτημα 8, σ. 53.

33. Το ερωτηματολόγιο δημοσιεύεται στο Παράρτημα 9, σ. 57.

ρεί να έχουμε πάρει συνέντευξη, σχετικά με οποιοδήποτε πρόγραμμα». («You have a public document. If the list is not there, I don't think it's in our interest or appropriate for us to provide a list of people that we might have interviewed with relation to any project).

Στην επιμονή του Παπαντωνίου να του δοθεί ο κατάλογος, εκτός κι αν ήταν εμπιστευτικός, ο Μπάουτσερ απάντησε:

Όχι, δεν είναι μυστικό ή εμπιστευτικό, είναι απλώς ιδιωτικό. Αυτές δεν είναι δημόσιες συνεδριάσεις και δεν νομίζω ότι η πρεσβεία πρέπει να κοινοποιήσει έναν κατάλογο με όσους μπορεί να είχε κάνει μια συζήτηση σε κάποια στιγμή.³⁴

Από τις απαντήσεις που έδωσε ο Μπάουτσερ – και αυτό ήταν απόλυτα φυσιολογικό – προκύπτει πως δεν είχε λεπτομερή γνώση του περιεχομένου της έκθεσης. Εάν το γνώριζε, θα υποδείκνυε στον Παπαντωνίου ότι τα ονόματα που ζητούσε ήταν καταγεγραμμένα στο παράρτημα 2 της έκθεσης των Nathan Associates που ο δημοσιογράφος κρατούσε στα χέρια του. Επίσης, από τον τρόπο που απάντησε είναι σαφές πως ο Μπάουτσερ μιλούσε επί της αρχής και όχι για το συγκεκριμένο.

3.4 Τι μεταδόθηκε στην Κύπρο

Το βράδυ της 27ης Οκτωβρίου, σε έκτακτη τηλεφωνική ανταπόκριση από την Ουάσιγκτον, ο Μιχάλης Ιγνατίου, επικαλούμενος την ενημέρωση που έκανε ο Μπάουτσερ, μετέδωσε επί λέξει τα εξής:

Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ παραδέχθηκε ότι χρηματοδοτήθηκαν δικαιοδικά προγράμματα και παραδέχθηκε επίσης ότι είναι γνήσια η έκθεση που είδε το φως της δημοσιότητας. Δημοσιογράφοι ζήτησαν τον κατάλογο με τα ονόματα αυτών που ενισχύθηκαν. Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ είπε πως δεν θα δώσει τη λίστα αυτών που έλαβαν οικονομική ενίσχυση από την Ουάσιγκτον. Είπε επίσης ότι δεν θα δώσει ούτε τον κατάλογο αυτών που λειτούργησαν ως σύμβουλοι των Αμερικανών.³⁵

Οι πληροφορίες που μετέδωσε ο Ιγνατίου θεωρήθηκαν έγκυρες. Την επομένη, όλα τα υπόλοιπα κανάλια εθνικής εμβέλειας, μετέδωσαν δηλώσεις τις οποίες απέδωσαν στον Μπάουτσερ, ότι οι ΗΠΑ είχαν διαθέσει χρήματα πριν από το δημοψήφισμα για να επηρεάσουν την κοινή γνώμη, αλλά αρνούνταν να αποκαλύψουν τους συνεργάτες τους, τους οποίους χαρακτήριζαν «μεγάλους παραλήπτες»:

Σίγμα, Γιώργος Χριστοδουλίδης:

Μετά και τις δηλώσεις Μπάουτσερ είναι πια ξεκάθαρο ότι την περίοδο προ του δημοψηφίσματος υπήρχε εξωτερική χρηματοδότηση με πολιτικά κίνητρα. Συνομιλώντας με δημοσιο-

34. Ο διάλογος Μπάουτσερ - Παπαντωνίου στο Παράρτημα 5, σ. 48.

35. Τηλεόραση Μέγκα, 27.10.2004.

γράφο ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ αποκάλυψε ότι υπάρχει κατάλογος με άτομα που πήραν χρήματα επειδή ήταν υπέρ του Σχεδίου Ανάν, έσπευσε όμως να προσθέσει ότι τα ονόματά τους δεν θα δοθούν στη δημοσιότητα.

Ο Χριστοδουλίδης αναφέρθηκε στο παράρτημα 5 της έκθεσης, όπου δημοσιεύεται το ερωτηματολόγιο που είχε υποβληθεί στα άτομα που έδωσαν συνεντεύξεις στους Nathan Associates και ανέφερε:

Αποκαλύπτεται ότι η 21η ερώτηση που υποβαλλόταν στους συνεντευξιζόμενους εντός της αμερικανικής πρεσβείας, Ελληνοκύπριους ή και Τουρκοκύπριους, μεγάλους παραλήπτες, όπως χαρακτηριστικά αναφέρονται, ήταν καθοριστική αν θα χρηματοδοτούνταν ή όχι.³⁶

PIK, Παναγιώτης Καπαρής:

Οι Ηνωμένες Πολιτείες αρνούνται να αποκαλύψουν τα ονόματα που χρηματοδοτήθηκαν για να υποστηρίξουν το Σχέδιο Ανάν. Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Ρίτσαρντ Μπάουτσερ ανέφερε ότι δεν είναι προς το συμφέρον των Ηνωμένων Πολιτειών. Σύμφωνα με την έκθεση, οι παραλήπτες των χρημάτων εμφανίστηκαν ενώπιον της αμερικανικής πρεσβείας στη Λευκωσία και τους ζητήθηκε να απαντήσουν στην εξής ερώτηση πριν εγκριθούν τα χρήματα: «Εάν γίνει δημοψήφισμα τώρα, με βάση τα όσα εσείς γνωρίζετε, είσαστε ισχυρός υπέρ του Σχεδίου Ανάν, είσατε υπέρ με επιφυλάξεις ή εναντίον;

Στη συνέχεια το PIK μετέδωσε παραποιημένο το απόσπασμα των δηλώσεων του Μπάουτσερ, όπου «παραδέχτηκε» ότι υπάρχει κατάλογος με τα ονόματα αυτών που χρηματοδοτήθηκαν:

Έχετε το δημόσιο έγγραφο αλλά σε αυτό δεν υπάρχει λίστα και δεν νομίζω ότι είναι σωστό ή προς το συμφέρον μας να σας δώσω τη λίστα των ατόμων αυτών, από τους οποίους έχουμε πάρει συνεντεύξεις σε σχέση με οποιοδήποτε πρόγραμμα.³⁷

Από το περιεχόμενο των πιο πάνω ρεπορτάζ προκύπτει πως είτε οι δημοσιογράφοι δεν ανέτρεξαν στο κείμενο των αναφορών του Μπάουτσερ για την Κύπρο στην ενημέρωση της 27ης Οκτωβρίου, είτε διαστρέβλωσαν σκόπιμα τις δηλώσεις του. Επίσης, διαπιστώνεται πως οι δημοσιογράφοι που ενημέρωναν την κοινή γνώμη για ένα τόσο ευαίσθητο ζήτημα δεν είχαν μελετήσει το περιεχόμενο της έκθεσης των Nathan Associates, που ήταν προσβάσιμη στο διαδίκτυο, και την επικαλούνταν ως πηγή των πληροφοριών τους. Εάν μελετούσαν την έκθεση, θα διαπίστωναν πως δεν έγιναν συνεντεύξεις στην αμερικανική πρεσβεία και πως τα ονόματα αυτών που αποκαλούσαν «μεγάλους παραλήπτες» δεν ήταν απόρρητα, όπως μετέδιδαν, αλλά δημοσιευμένα στο εν λόγω έγγραφο και δεν είχαν απολύτως καμιά σχέση με τις βαριές κατηγορίες που τους προσήπταν.

36. Τηλέοραση Σίγμα, 28.10.2004.

37. Τηλέοραση PIK, 28.10.2004.

4. Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Ο πρόεδρος της Κύπρου Τάσσος Παπαδόπουλος, ο πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Χριστόφιας και υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι των κομμάτων του κυβερνητικού συνασπισμού συμμετείχαν στην παραπληροφόρηση της κοινής γνώμης από τα ΜΜΕ, με πληροφορίες που έδιναν σε δημόσιες δηλώσεις τους, πολλές από τις οποίες ήταν συχνά ανακριβείς και ενίοτε εντελώς αβάσιμες:

Στις 28 Οκτωβρίου 2004, ο Τάσσος Παπαδόπουλος δήλωσε στους δημοσιογράφους:

Όντως δόθηκε χρηματοδότηση σε οργανώσεις, πρόσωπα, μερικά παλαιότερα, μερικά άρτι κριθέντα. Μάλιστα, για να δοθεί αυτή η χρηματοδότηση, προϋπήρχε ένα ερωτηματολόγιο και μια από τις ερωτήσεις του ήταν: Είστε υπέρ του Σχεδίου Ανάν; Έντονα; Μέτρια ή Όχι; Όλα αυτά που λέω είναι στην Έκθεση των Nathan Associates.³⁸

Ο Τάσσος Παπαδόπουλος αναφερόταν στο ερωτηματολόγιο που είχε υποβληθεί σε αυτούς που πήραν ή διαχειρίστηκαν βοήθεια στο πλαίσιο του ΔΑΠ, μεταξύ των οποίων ήταν και κρατικοί αξιωματούχοι. Όπως έχουμε αναφέρει προηγουμένως, η έκθεση των Nathan Associates δεν έχει καμιά σχέση με το Σχέδιο Ανάν, ούτε με χρηματοδοτήσεις που θα γίνονταν, αλλά αξιολογούσε τον τρόπο διαχείρισης της βοήθειας που είχε ήδη δοθεί.

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι στη συνείδηση της κοινής γνώμης ένα πρόσωπο κατά τεκμήριο αξιόπιστο. Συνεπώς, οι δηλώσεις του έδιναν εγκυρότητα στους ισχυρισμούς των ΜΜΕ ότι οι ΗΠΑ είχαν εξαγοράσει συνειδήσεις στην Κύπρο και ότι το παραδέχτηκαν μάλιστα. Αυτό δημιούργησε την απόλυτη βεβαιότητα στην κοινή γνώμη ότι όντως κάποιοι είχαν εξαγοραστεί για να προωθήσουν το συγκεκριμένο σχέδιο. Στη βάση αυτής της «βεβαιότητας», ο πρόεδρος Παπαδόπουλος κατάγγειλε δημόσια τις ΗΠΑ και τα Η.Ε. για επέμβαση στα εσωτερικά της Κύπρου.

38. Όλες οι δηλώσεις του Τάσσου Παπαδόπουλου, της 28ης Οκτωβρίου 2004, όπως μεταδόθηκαν από το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, στο Παράρτημα 6, σ. 50.

Το κρατικό ΡΙΚ μετέδωσε ως εξής τις δηλώσεις του Τάσσου Παπαδόπουλου για την επέμβαση των ΗΠΑ και των Η.Ε. στα εσωτερικά της Κύπρου:

Απαράδεκτη παρέμβαση στα εσωτερικά της Κυπριακής Δημοκρατίας χαρακτήρισε ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος τις χρηματοδοτήσεις από ξένους οργανισμούς προκειμένου να πει “ναι” ο λαός στο Σχέδιο Ανάν. Επέκρινε τα Ηνωμένα Έθνη τονίζοντας ότι με τη στάση τους παραβίασαν τον Καταστατικό Χάρτη.

Στο ίδιο ρεπορτάζ, ο Παπαδόπουλος εμφανίζεται στην οθόνη να λέγει τα εξής:

Είναι επέμβασις απαράδεκτη στα εσωτερικά μας. Ξένοι οργανισμοί να διαθέτουν χρήματα όχι για υποστήριξη φιλανθρωπικών σκοπών και άλλων κοινωφελών σκοπών, αλλά για υποστήριξη μιας πολιτικής ή άλλης θέσης στην Κύπρο.

Αναφερόμενος στα Η.Ε., ο Παπαδόπουλος είπε:

Θεωρώ ότι αυτό είναι παραβίαση του άρθρου 2,7 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών που απαγορεύει στα Ηνωμένα Έθνη να έχουν επέμβαση στις εσωτερικές, πολιτικές εξελίξεις των κρατών μελών.³⁹

Το ίδιο βράδυ το ΡΙΚ μετέδωσε ανάλογες δηλώσεις του προέδρου της Βουλής Δημήτρη Χριστόφια:

Οι εκλογές είναι έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, όποιες και αν είναι αυτές οι εκλογές. Και όταν έλεγαν και ο γενικός γραμματέας και οι Αμερικανοί ότι θα σεβαστούν πλήρως το αποτέλεσμα του δημοψηφίσματος, πώς είναι δυνατόν να επεμβαίνουν με αυτόν τον τρόπο χρηματοδοτώντας;⁴⁰

Ο πρόεδρος του Σ.Κ. ΕΔΕΚ Γιαννάκης Ομήρου δήλωσε:

Αξιοθρήνητες και αξιοκατάκριτες συμπεριφορές και αναφέρομαι σε εκείνους που στην Κύπρο πήραν χρήματα ή τα πήραν κατά το κοινώς λεγόμενο, για να προωθήσουν πολιτικές απόψεις ξένων.⁴¹

Ο πρόεδρος της Βουλής επανήλθε σε λίγες μέρες, λέγοντας:

Κάποιες οργανώσεις ή άτομα εχρηματοδοτήθηκαν για να υλοποιήσουν μια πολιτική όπως εκείνοι την καταλαβαίνουν, που εσυνέπιπτε με την πολιτική που εκατανοούσαν οι Αμερικανοί ότι είναι καλή για να λύσει το Κυπριακό πρόβλημα ή οι Εγγλέζοι ή ακόμα και οι άνθρωποι των Ηνωμένων Εθνών. Αυτό ήταν λάθος.⁴²

39. Τηλεόραση ΡΙΚ, 28.10.2004.

40. Όπ.π.

41. Όπ.π.

42. Όπ.π., 30.10.2004.

Την ίδια μέρα, σε κομματική εκδήλωση στο Καιμακλί Λευκωσίας, ο Δημήτρης Χριστόφιας δήλωσε: *Είναι η πρώτη φορά που εκάμαν έτσι πράγματα οι Αμερικάνοι; Γι' αυτούς είναι ψωμοτύρι και δεν είναι μόνο τούτα τα κακά.*⁴³

Ο βουλευτής του ΔΗΚΟ Ζαχαρίας Κουλίας, καθημερινός φιλοξενούμενος σε τηλεοπτικές και ραδιοφωνικές συζητήσεις, θεωρούσε πως αυτά που ισχυρίστηκε ο πρόεδρος Παπαδόπουλος και μετέδιδαν τα τηλεοπτικά κανάλια ήταν αδιαμφισβήτητα γεγονότα:

Μα είναι ηλίου φαινόττερο ότι εδώ κάποιοι επήγγαιναν εις την αμερικανική προεβεία, έκαμαν αίτηση, έκαμαν συνέντευξη, τους ερωτούσαν πράγματα τα οποία ήταν ξεκαθαρισμένο αν ήταν υπέρ του Σχεδίου Ανάν και εφόσον και εάν ήταν, έπαιρναν και το κονδύλι. Αυτό από μόνο του είναι πράξη καταδικαστέα και δεν θα την, έτσι πολύ άνετα θα τη χαρακτηρίζα όπως τα 30 αργύρια του Ιούδα. Είναι ξεκάθαρο ότι αυτό είναι απαράδεκτο και καταδικαστέο. Το επιβεβαίωσαν οι Αμερικάνοι με τον πλέον κατηγορηματικό τρόπο. Ο Μπάουντσερ είπε “μάλιστα κύριοι, εδώσαμε χρήματα προς αυτή την κατεύθυνση” και κοινώς τους κάρφωσαν οι Αμερικάνοι και με ένα ύφος και έναν τρόπο ότι το εθεωρούσαν τελείως φυσιολογικό.

Ο Ζαχαρίας Κουλίας ισχυρίστηκε ότι διατέθηκαν 20 εκατομμύρια για την εξαγορά συνειδήσεων. Όταν του ζητήθηκε να κατονομάσει αυτούς που χρηματίστηκαν, απάντησε:

*Οι οπίνιον λίντερς, εδημοσιεύσαν το οι Αμερικάνοι.*⁴⁴

Ο άλλος βουλευτής του ΔΗΚΟ που πρωταγωνίστησε στις συζητήσεις, ο Νίκος Πιπτοκοπίτης, είπε πως αυτοί που χρηματίστηκαν εξυπηρετούσαν ξένα συμφέροντα και τους προέτρεψε να αυτοκτονήσουν δημόσια:

*As κάνουν αυτοκριτική και as αυτοκτονήσουν δημόσια μέσα στις πλατείες, τουλάχιστον να δώσουν ένα παράδειγμα και ένα μήνυμα σε όλους τους άλλους, που θα μείνουν σε τούντον τόπο, να αποφεύγουν αυτές τις ενέργειες.*⁴⁵

Ανακοίνωση του κόμματος Ευρωπαϊκή Δημοκρατία ανέφερε σχετικά:

*Δεν χρειάζεται ο λαός αποδείξεις και στοιχεία χρηματισμού για να διακρίνει ότι ο τρόπος που πολιτεύονται ορισμένοι, καθώς και οι πολιτικές τους θέσεις, ισοδυναμούν με διατεταγμένη υπηρεσία έναντι δυνάμεων και συμφερόντων του εξωτερικού. Αν μάλιστα δεν παίρνουν ούτε χρήματα γι' αυτό, τότε πιθανώς να είναι απλά κορόιδα.*⁴⁶

43. Τηλεόραση Μέγκα, 30.10.2004.

44. Τηλεόραση ANT1, 2.11.2004.

45. Όπ.π., 29.10.2004.

46. Ανακοίνωση Ευρωπαϊκής Δημοκρατίας, 17.10.2004.

5. Η ΑΔΥΝΑΜΙΑ ΔΙΑΨΕΥΣΗΣ

5.1 Η περίπτωση της Ελένης Μαύρου

Η Ελένη Μαύρου είναι βουλευτής του ΑΚΕΛ και υπεύθυνη του γραφείου του κόμματος για την επαναπροσέγγιση με τους Τουρκοκυπρίους. Είναι μεταξύ αυτών που υποστήριξαν το «ναι» στο δημοψήφισμα και το όνομά της προβλήθηκε από τον ANT1 μεταξύ των «οπίνιον λίντερς», οι οποίοι δήθεν είχαν επιλεγεί ως καθοδηγητές από τους Αμερικανούς για να περάσουν το Σχέδιο Ανάν.

Η Ελένη Μαύρου προσπάθησε με τηλεφωνική παρέμβαση στο δελτίο ειδήσεων του τηλεοπτικού σταθμού ANT1 να αποκαταστήσει την αλήθεια και να κακίσει τον τρόπο με τον οποίο χρησιμοποιήθηκε το όνομά της. Η αντίδραση του παρουσιαστή του δελτίου ειδήσεων, Παύλου Μυλωνά, ήταν η ακόλουθη:

Καλά κάνετε κυρία Μαύρον. Να σας πω όμως κάτι. Ο ANT1 μετέδωσε μόνο τα αποσπάσματα της έκθεσης όπως αναφέρονται και φαντάζομαι αν θέλετε να κινήσετε αγωγές εναντίον της αμερικανικής οργάνωσης (...), η οποία οργάνωση χρησιμοποιεί το όνομά σας, είναι εδώ το έχω μπροστά μου, το έχετε και εσείς. (...) Όσον αφορά την προώθηση του Σχεδίου Ανάν, δεν το λέμε εμείς και ούτε σας εμπλέξαμε σε αυτή τη διαδικασία, η ίδια η έκθεση λέει και την έχω εδώ.⁴⁷

Βέβαια, η έκθεση δεν έλεγε αυτά που ισχυριζόταν ο δημοσιογράφος. Ωστόσο, όλα τα κανάλια υποστήριζαν το αντίθετο. Η επιβεβαίωση των πληροφοριών των ΜΜΕ από τον πρόεδρο της Δημοκρατίας, τον πρόεδρο της Βουλής και από άλλα στελέχη του κυβερνητικού συνασπισμού, δεν άφηνε μεγάλα περιθώρια αμφισβήτησης αυτού που επικράτησε ως αλήθεια στην κοινή γνώμη. Ενδεικτικό του κλίματος πνευματικής τρομοκρατίας που είχε δημιουργηθεί ήταν η εξής αναφορά σε κεντρικό δελτίο ειδήσεων του ANT1:

Οι αποκαλύψεις για τις χρηματοδοτήσεις των Αμερικανών έκαναν πολλούς να χάσουν τον ύπνο τους, καθώς κάποιοι από τους οποίους ζητήσαμε σχόλια, αν και τα ονόματα των οποίων δεν αναγράφονται οπουδήποτε, αντέδρασαν με έντονη νευρικότητα και απειλές.⁴⁸

47. Τηλεόραση ANT1, 27.10.2004.

48. Τηλεόραση ANT1, 27.10.2004.

5.2. Η περίπτωση της UNOPS

Ύστερα από τον σάλο που ξέσπασε για τον τρόπο διάθεσης των κονδυλίων του ΔΑΠ, η UNOPS έδωσε στη δημοσιότητα, μέσω διαδικτύου, αναλυτική κατάσταση των δαπανών. Σύμφωνα με την ανακοίνωση της UNOPS, διατέθηκαν τα εξής κονδύλια:

- § 44.525.05: Έργα ανάπτυξης και χορηγίες σε Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις.
- §3.600.00: Χορηγία στον Ερυθρό Σταυρό.⁴⁹

Το Σίγμα μετέδωσε ότι το ύψος των δαπανών που ανακοινώθηκε ανερχόταν στα 48 εκατομμύρια δολάρια και ότι έλειπαν 12,5 εκατομμύρια. Όπως έγραψε την επομένη η «Σημερινή», τα Ηνωμένα Έθνη «έκρυψαν 12,5 εκατομμύρια δολάρια» και δεν υπήρχε καμιά αναφορά «για τον διαιρισμό τους».⁵⁰

Το δημοσίευμα της «Σημερινής» υποστήριζε μια νέα φημολογία, ότι υπήρχαν και κρυφά κονδύλια και ότι τα δολάρια που «έλειπαν» ήταν προφανώς εκείνα με τα οποία εξαγοράστηκαν συνειδήσεις. Η πραγματικότητα είναι πως στην ιστοσελίδα της UNOPS υπάρχει ξεχωριστή κατηγορία δαπανών, που αφορά τα λειτουργικά έξοδα της οργάνωσης. Τα 12,5 εκατομμύρια που «έλειπαν» από τους λογαριασμούς είχαν διατεθεί ως εξής:

- Μονάδα Διαχείρισης του Προγράμματος 6,572,177
- Διοίκηση κεντρικών γραφείων UNOPS και UNDP 5,485,666.

Η εφημερίδα «Πολίτης» υπέδειξε το μέρος της ανακοίνωσης που αναφερόταν στα 12,5 εκατομμύρια δολάρια.⁵¹ Καμιά προσπάθεια επανόρθωσης δεν έγινε.

5.3. Η περίπτωση του Στέιτ Ντιπάρτμεντ

Την 1η Νοεμβρίου 2004, ο αναπληρωτής εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Άνταμ Ιρλίαι διέψευσε τα όσα μεταδόθηκαν περί παραδοχής των ΗΠΑ ότι είχαν χρηματοδοτήσει άτομα στην Κύπρο: *Έχουμε ξεκάθαρα και απερίφραστα πει ότι τέτοιες κατηγορίες είναι γελοίες και αβάσιμες και δεν πρέπει να γίνονται από υπεύθυνους δημοσιογράφους. Οι Ηνωμένες Πολιτείες δεν δωροδοκούν άτομα με δημόσια κονδύλια για πολιτικούς σκοπούς και είναι επαισχύοντο να λέγεται κάτι τέτοιο.*⁵²

Οι εξηγήσεις που δόθηκαν δεν έγιναν αποδεκτές από την κυβέρνηση ούτε από τα κανάλια, που επέμειναν ότι ο Μπάουτσερ είχε παραδεχτεί τις χρηματοδοτήσεις συνεργατών των Αμερικανών:

ANT1, Παύλος Μυλωνάς:

Γελοίες και αβάσιμες θεωρεί τώρα τις καταγγελίες περί χρηματισμού στην Κύπρο ο αναπλη-

49. Αναλυτική κατάσταση κονδυλίων ανά κατηγορία, όπως ανακοινώθηκαν από τη UNOPS, στο Παράρτημα 10, σ. 59.

50. Σημερινή, 28.10.2004, «ΛΕΙΠΟΥΝ §12,5 ΕΚ. από το παζλ των δολαρίων».

51. Πολίτης, 31.10.2004.

52. <http://www.state.gov/r/pa/prs/dpb/2004/37688.htm>

ρωτής εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, σε αντίθεση με τον προϊστάμενό του Ρίτσαρντ Μπάουτσερ, ο οποίος προχθές είχε κάνει λόγο για συμβούλους που χρησιμοποίησαν οι Ηνωμένες Πολιτείες.

Στο ρεπορτάζ που ακολούθησε, ο Κυριάκος Πομπλορίδης ανέφερε:

Τα κάστανα από τη φωτιά, εκεί δηλαδή που τα έριξε ο Ρίτσαρντ Μπάουτσερ, επιχείρησε χθες να βγάλει ο αναπληρωτής του στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ Άνταμ Ιριλάι. (...) Αρνήθημε ωστόσο να αποκαλύψει τον κατάλογο των Κυπρίων που πήραν χρήματα, σύμφωνα και με την έκθεση αξιολόγησης για τα κονδύλια του αμερικανικού προγράμματος βοήθειας προς την Κύπρο.

Στο ρεπορτάζ του ANT1 μεταδόθηκε δήλωση του κυβερνητικού εκπροσώπου:

Μακάρι να είναι έτσι. Θυμίζω ότι υπήρξαν και προηγούμενες δηλώσεις του κ. Μπάουτσερ, ο οποίος είχε παραδεχθεί τη διάθεση κονδυλίων στην Κύπρο.⁵³

Σίγμα, Νικήτας Κυριάκου:

Οι Ηνωμένες Πολιτείες απορρίπτουν, κατόπιν εορτής, για προφανείς λόγους τις κατηγορίες περί χρηματισμού ατόμων για να προωθήσουν το Σχέδιο Ανάν.

Ακολούθησε ρεπορτάζ του Κωνσταντίνου Κωνσταντίνου:

Δεν άρεσε στους Αμερικανούς η κατηγορία ότι διέθεσαν χρήματα στην Κύπρο με σκοπό να προωθηθεί το Σχέδιο Ανάν. Ο εκπρόσωπος του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Άνταμ Ιριλάι, φανερά εκνευρισμένος, λησμονώντας τις πρόσφατες δηλώσεις του συναδέλφου του Ρίτσαρντ Μπάουτσερ, ισχυρίστηκε ότι όλα τα κονδύλια που έχουν δοθεί από τις Ηνωμένες Πολιτείες στην Κύπρο ξοδεύτηκαν σύμφωνα με το πνεύμα και το γράμμα του αμερικανικού νόμου.⁵⁴

53. Τηλέραση ANT1, 2.11.2004.

54. Τηλέραση Σίγμα 2.11.2004.

6. ΤΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΕ Η UNOPS

Σύμφωνα με την πληροφόρηση που είχε η κοινή γνώμη στην Κύπρο, οι ΗΠΑ δαπάνησαν εκατομμύρια δολάρια μέσω του ΔΑΠ, με σκοπό την προώθηση του Σχεδίου Ανάν. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία που παρατίθενται εδώ, καθώς και από τον κατάλογο των προγραμμάτων που δημοσιεύεται ως παράρτημα στην έκθεση αξιολόγησης, τα 60.4 εκ. δολάρια δαπανήθηκαν οπουδήποτε αλλού εκτός από την προώθηση του Σχεδίου Ανάν.⁵⁵

Όταν η UNOPS έδωσε στη δημοσιότητα ανάλυση του τρόπου διαχείρισης των κονδυλίων, διαφάνηκε ότι το μεγαλύτερο μέρος των δαπανών του ΔΑΠ είχαν διατεθεί στον Ερυθρό Σταυρό και σε έργα ανάπτυξης. Έγινε επίσης γνωστό ότι οι ΜΚΟ που επωφελήθηκαν συμμετείχαν σε προγράμματα με θέματα όπως το AIDS, η δυσλεξία, ο εχινόκοκκος κ.λπ., ενώ μεταξύ αυτών που αξιοποίησαν το ΔΑΠ ήταν άτομα που πρόσκειντο στην κυβέρνηση. Ήταν τότε που ο πρόεδρος Παπαδόπουλος, με δημόσιες δηλώσεις του, έκανε τον διαχωρισμό μεταξύ των προγραμμάτων για έργα κοινής ωφέλειας και αυτών που είχαν στόχο την πολιτική παρέμβαση:

Άλλο τα προγράμματα της UNOPS ή των ΗΠΑ τα οποία γίνονται με χρηματοδότηση που εγκρίνει το αμερικανικό Κογκρέσο και διατίθενται στην Κύπρο για κοινωφελείς και άλλους δικαιοδικούς σκοπούς, τα οποία συμφωνήθηκαν στο παρελθόν από την κοινή επιτροπή που έχουμε, εν γνώσει της κυβέρνησης, δημόσια, φιλανθρωπικά. Τι σχέση έχουν αυτά με τη χρηματοδότηση που έγινε για συγκεκριμένο σκοπό σε οργανώσεις ή σε άτομα, με σαφή σκοπό να προωθήσουν το Σχέδιο Ανάν; Πρόσωπα τα οποία κριθήκαν ή οργανισμοί οι οποίοι κριθήκαν ότι μπορούσαν να αποτελέσουν μοχλό για τον επηρεασμό της κοινής γνώμης.⁵⁶

Μια προσεκτική ανάλυση των δραστηριοτήτων που έχουν χρηματοδοτηθεί από το ΔΑΠ πείθει ότι εμπίπτουν όλες στις κατηγορίες που περιγράφει πιο πάνω ο Τάσος Παπαδόπουλος. Ποια είναι τα πρόσωπα ή οι οργανισμοί που έχουν χρηματοδοτηθεί για να προωθήσουν το Σχέδιο

55. Ολόκληρος ο κατάλογος στο Παράρτημα 13, σ. 68.

56. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 31.10.2004.

Ανάν; Στις 4 Νοεμβρίου 2004, θέσαμε γραπτώς στον πρόεδρο Παπαδόπουλο - μέσω του κυβερνητικού εκπροσώπου Κύπρου Χρυσσοτομίδα - 20 ερωτήματα και ζητήσαμε συγκεκριμένες απαντήσεις για ζητήματα που ο ίδιος ο πρόεδρος είχε εγείρει σε διάφορες περιπτώσεις. Ύστερα από τρεις μήνες, κι αφού μεσολάβησαν δύο γραπτές υπενθυμίσεις, πήραμε την ακόλουθη απάντηση: *Όσον αφορά το ερωτηματολόγιό σας που εκκρεμεί, νομίζω ότι το μόνο που έχω να πω είναι ότι αποδείχθηκε ότι η UNOPS είχε διαθέσει χρηματικούς πόρους όπως είχε τότε διαφανεί.*⁵⁷

6.1 Special Initiative Grants

Όπως προκύπτει από τις δημόσιες δηλώσεις του προέδρου Παπαδόπουλου, η κυβέρνηση δεν θεωρεί ότι υπάρχει οτιδήποτε το μεμπτό όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις που έγιναν με βάση τις διαδικασίες στις οποίες συμμετέχει και η ίδια με εκπροσώπους της. Το πρόβλημα αφορούσε μόνο χρηματοδοτήσεις που έγιναν εκτός των συμφωνημένων διαδικασιών και με χρήματα που δεν είχαν εγκριθεί από το Κογκρέσο, με σκοπό την πολιτική παρέμβαση.

Κάποιες εξηγήσεις για το πώς αντιλαμβάνεται το πρόβλημα έδωσε ο Τάσος Παπαδόπουλος σε δημόσιες δηλώσεις του:

*Από το 2003 και μετά, ένα κομμάτι από αυτές τις δαπάνες διατίθεντο κατά αποκλειστικότητα από τη UNOPS, όπως οι ίδιοι αποκαλύπτουν, με εντολές της αμερικανικής κυβέρνησης. Όσοι ενδιαφέρεστε, αυτό είναι η έκθεση του Nathan Associates.*⁵⁸

Στην έκθεση των Nathan Associates δεν υπάρχει αναφορά ότι δίνονταν χρήματα με εντολές της αμερικανικής κυβέρνησης. Ζητήσαμε από τον πρόεδρο – μέσω του κυβερνητικού εκπροσώπου – να μας υποδείξει σε ποιο σημείο της έκθεσης αναφερόταν. Αρνήθηκε να μας απαντήσει.

Αυτό που περιγράφεται στην έκθεση αξιολόγησης και στο οποίο προφανώς αναφερόταν ο Παπαδόπουλος είναι το εξής:

*Μετά από την ετήσια έκθεση του 2002 δημιουργήθηκε μια διαδικασία γρήγορης έγκρισης για ευκαιριακά ή ειδικά προγράμματα, χωρίς να εξασφαλιστεί η έγκριση των αρχών. Μια εβδομαδιαία συνεδρίαση της Μονάδας Διαχείρισης του Προγράμματος και της αμερικανικής προεμβείας ενέκρινε τέτοια προγράμματα χωρίς αναφορά στον Προσωπικό Ανάδοχο Υπηρεσιών. Η διαδικασία αυτή τυποποιήθηκε περαιτέρω σε νέα κατηγορία χορηγιών με το όνομα Special Initiative Grant, με κατ' αρχήν όριο \$12.000.*⁵⁹

Όπως είναι διατυπωμένη η αναφορά αυτή δημιουργεί όντως κάποιες υποψίες, επειδή:

- Δεν ακολουθείται η συμφωνημένη διαδικασία με τη συμμετοχή της Οργανωτικής Επιτρο-

57. Επιστολή Κύπρου Χρυσσοτομίδα στον Μακάριο Δρουσιώτη, με ημερομηνία 11.2.2005.

58. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 31.10.2004.

59. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. 18.

πής στην οποία εκπροσωπείται και η κυβέρνηση της Κύπρου.

- Η πρεσβεία των ΗΠΑ ενέκρινε αυτές τις δαπάνες.

Η εξήγηση που δίνεται στη έκθεση των Nathan Associates είναι πως η απλοποίηση της διαδικασίας για μικρά προγράμματα έγινε για σκοπούς ταχύτητας και ευελιξίας:

Από την προοπτική του χορηγού, οι ειδικές πρωτοβουλίες προσφέρουν μεγάλη ευελιξία και τη δυνατότητα να δοθούν τα χρήματα γρήγορα, χωρίς τη δυσκίνητη διαδικασία αξιολόγησης των προγραμμάτων και λήψης αποφάσεων.⁶⁰

Σε ό,τι αφορά την έγκριση των κονδυλίων από την πρεσβεία των ΗΠΑ, αυτό προβλέπεται και από τη συμφωνία που υπέγραψε η USAID με το UNDP. Ωστόσο, η δημόσια καταγγελία του προέδρου Παπαδόπουλου ότι τα Ηνωμένα Έθνη παραβίαζαν τον Καταστατικό Χάρτη, παρεμβαίνοντας στα εσωτερικά των κρατών μελών, θα μπορούσε να ήταν δικαιολογημένη εάν πράγματι, μέσα από τη διαδικασία των γρήγορων εγκρίσεων χρηματοδοτούνταν οργανώσεις και άτομα για σκοπούς πολιτικής παρέμβασης. Σύμφωνα με στοιχεία που ανακοίνωσε η UNOPS, στην κατηγορία Special Initiative Grants εγκρίθηκαν 35 προγράμματα συνολικής δαπάνης 290.694 δολαρίων. Από αυτά κανένα δεν αφορούσε πολιτικές εξελίξεις στην Κύπρο. Μερικά ενδεικτικά παραδείγματα για το πώς διατέθηκαν αυτά τα κονδύλια:

- Παράσταση κυπριακών λαϊκών χορών.
- Δικοινοτική πρωτομαγιάτικη εκδήλωση στη Λεμεσό.
- Συνέδριο για την παιδική ηλικία.
- Εκδήλωση για τη διεθνή ημέρα της γυναίκας.
- Εορτασμός της παγκόσμιας ημέρας κατά του AIDS.
- Διάσκεψη για τους κωφούς.⁶¹

Μεταξύ των δραστηριοτήτων που έχουν χρηματοδοτηθεί μέσω της διαδικασίας αυτής είναι και η έκδοση ενός βιβλίου του Ινστιτούτου Εργασίας της ΠΕΟ, που είναι το εργατικό συνδικάτο του ΑΚΕΛ. Συνεπώς, το αποτέλεσμα των χορηγιών μέσω αυτής της διαδικασίας δεν δικαιολογεί τις καταγγελίες του προέδρου για παρέμβαση στα εσωτερικά της Κύπρου.

6.2 Η επιστολή του Άλβαρο ντε Σότο

Ο Τάσσος Παπαδόπουλος δήλωσε στις 14 Οκτωβρίου ότι κατείχε επιστολή από τον Ειδικό Σύμβουλο του γενικού γραμματέα των Η.Ε. για το Κυπριακό, Άλβαρο ντε Σότο, στην οποία αναφερόταν ότι είχαν διατεθεί χρήματα στην Κύπρο πριν από το δημοψήφισμα, για την προώθηση του Σχεδίου Ανάν.⁶² Την επόμενη μέρα ο πρόεδρος εξέδωσε γραπτή δήλωση στην οποία διευκρινίζει τα εξής:

60. Cyprus Bi-Communal Development Program, Evaluation, σ. 23.

61. Ολόκληρος ο κατάλογος των προγραμμάτων της κατηγορίας αυτής δημοσιεύεται στο Παράρτημα 11, σ. 64.

62. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 15.10.2004.

Είχα γράψει στον κ. ντε Σότο για διάφορα θέματα και, μεταξύ άλλων, ανέφερα ότι παρατηρώ αυτές τις εκδηλώσεις. Ο κ. ντε Σότο μου απάντησε σε μερικά σημεία από την επιστολή μου και για το θέμα αυτό έγραψε ότι ναι βεβαίως διότι το θεωρούμε ότι είναι προσπάθεια για να ενισχυθεί η επαναπροσέγγιση.⁶³

Η αντιπολίτευση, και κυρίως το Κίνημα Ενωμένων Δημοκρατών (ΕΔΗ), ζήτησε με επιμονή να δοθεί η αλληλογραφία του προέδρου Παπαδόπουλου με τα Ηνωμένα Έθνη στη δημοσιότητα. Ο πρόεδρος των ΕΔΗ Γιώργος Βασιλείου είπε πως ο Παπαδόπουλος είχε «νηθική δέσμευση» να το πράξει.⁶⁴ Ο Παπαδόπουλος το αρνήθηκε. Θέσαμε τους ισχυρισμούς του Παπαδόπουλου στον Άλβαρο ντε Σότο, ο οποίος διαψεύδει κατηγορηματικά πως τα Ηνωμένα Έθνη ήταν δυνατόν να κάνουν χορηγίες κατά παράβαση του Καταστατικού Χάρτη: «Απάντησα ότι κανένα σώμα των Ηνωμένων Εθνών δεν θα έκανε αυτό που υπέβαλλε: Ακόμα κι αν τα Ηνωμένα Έθνη ήταν απλώς ένα κανάλι μέσω του οποίου γίνονταν χορηγίες, αυτές δεν θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για σκοπούς που τα ίδια τα Ηνωμένα Έθνη δεν θα χρηματοδοτούσαν. Εξ άλλου, τα Ηνωμένα Έθνη έχουν από καιρό εξουσιοδοτηθεί από το Συμβούλιο Ασφάλειας να ενθαρρύνουν τη δικαιοδική συμφιλίωση, και ως εκ τούτου στήριξαν αμέτρητα δικαιοδικά προγράμματα για περίοδο αρκετών ετών. Στο ίδιο πνεύμα – αλλά αποφεύγοντας να περάσουν το όριο προς τον προσηλυτισμό και την προάσπιση – διάφορα σώματα των Ηνωμένων Εθνών είχαν βοηθήσει όλους όσους ζήτησαν βοήθεια σχετικά με το Σχέδιο, συμπεριλαμβανομένου και του να καταστήσουν διαθέσιμο το κείμενο καθ' εαυτό. Ομοίως, οι συνάδελφοί μου – στην ομάδα μου – ήταν πάντα στη διάθεση ομάδων – υπέρ, κατά και αναποφάσιστων – που ζήτησαν βοήθεια στην κατανόηση των σημείων στα οποία αυτό ήταν πολύπλοκο. Μέσα σε αυτές τις παράμετρους, ο καθένας μπορούσε να μας πλησιάσει για βοήθεια, και θα τύχανε προσεκτικής ακρόασης εκ μέρους μας».⁶⁵

Η διάψευση από τον Άλβαρο ντε Σότο και η άρνηση του Παπαδόπουλου να δώσει την αλληλογραφία του με τα Η.Ε. στη δημοσιότητα, εξασθενίζει τον ισχυρισμό του ότι τα Η.Ε. είχαν παρέμβει στα εσωτερικά της Κύπρου, κατά παράβαση του Καταστατικού Χάρτη και ότι μάλιστα το παραδέχτηκαν.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που ανακοίνωσε η UNOPS, χρηματοδοτήθηκαν τέσσερα μόνο προγράμματα που είχαν σχέση με την παρουσίαση του Σχεδίου Ανάν:⁶⁶

63. Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, 15.10.2004, ανακοινωθέν αρ. 7.

64. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 15.10.2004.

65. Απάντηση του Άλβαρο ντε Σότο σε ερώτημα που του υποβάλαμε για τους ισχυρισμούς του προέδρου Παπαδόπουλου, ημ. 6.3.2005.

66. Η UNOPS χρηματοδότησε διάφορα προγράμματα που διευκόλυναν την πρωτοβουλία Ανάν, όπως για παράδειγμα μεταφράσεις του Σχεδίου Ανάν στα ελληνικά και στα τουρκικά ή την επιτροπή για την επιλογή της σημαίας και του εθνικού ύμνου της Ενωμένης Κυπριακής Δημοκρατίας. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται και μερικά προγράμματα για την προβολή του Σχεδίου. Αναλυτική κατάσταση δαπανών στην κατηγορία αυτή δημοσιεύεται στο Παράρτημα 12, σ. 65.

1. Διοργάνωση ανοικτών δημόσιων συζητήσεων που οργάνωσε ο Όμιλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας (ΟΠΕΚ). Ο ΟΠΕΚ πήρε συνολική χορηγία 70.000 δολαρίων για την οργάνωση πολιτικών συζητήσεων, εκ των οποίων μόνο οι δύο είχαν άμεση σχέση με το Σχέδιο Ανάν. Στις συζητήσεις αυτές συμμετείχαν εκπρόσωποι όλων των τάσεων, ενώ στις προσκλήσεις αναγραφόταν ότι χορηγός ήταν η UNOPS.
2. Χρηματοδότηση (200.000 δολάρια) του προγράμματος του Διεθνούς Ινστιτούτου Ειρήνης και Έρευνας του Όσλο (International Peace Research Institute – PRIO), το οποίο περιλάμβανε:
 - Τη δημιουργία της ιστοσελίδας «Ο πολίτης αποφασίζει», όπου παρουσιαζόταν το Σχέδιο Ανάν με απλά λόγια. Οι επισκέπτες της σελίδας είχαν τη δυνατότητα να υποβάλουν ερωτήσεις και να πάρουν έγκυρες απαντήσεις για διάφορες πτυχές του Σχεδίου.
 - Έκδοση στα ελληνικά και στα τουρκικά του Οδηγού για τον Πολίτη, όπου το Σχέδιο Ανάν παρουσιαζόταν κατά τρόπο κατανοητό. Εκδόθηκε επίσης βιβλιαράκι που επεξηγούσε τις ρυθμίσεις για το περιουσιακό.
Η πρωτοβουλία του PRIO ήταν ίσως η μόνη προσπάθεια ψύχραιμης παρουσίασης του Σχεδίου, ενώ η αντικειμενικότητά της δεν αμφισβητήθηκε από κανέναν. Σε όλες τις εκδόσεις του PRIO αναφερόταν ότι χορηγός ήταν η UNOPS.
3. Χρηματοδότηση με 36.000 δολάρια έρευνας για τη δικονομική αντίληψη του Σχεδίου Ανάν από τον Σύνδεσμο Κοινωνιολόγων Κύπρου. Το πρόγραμμα αυτό δεν απευθυνόταν στην κοινωνία, ούτε έγινε αντιληπτό από κανέναν.
4. Χορηγία 30.000 δολαρίων σε ομάδα πολιτών για την έκδοση και την κυκλοφορία διαφωτιστικού υλικού για το Σχέδιο Ανάν. Κυκλοφόρησαν:
 - Ο χάρτης του Σχεδίου Ανάν, με τις περιοχές που θα επιστρέφονταν και τις ημερομηνίες.
 - Το «ημερολόγιο της λύσης», που περιέγραφε όλα τα στάδια εφαρμογής του Σχεδίου, από το δημοψήφισμα μέχρι το 2018.
 - Ένα φυλλάδιο με τα 20 βασικά σημεία του Σχεδίου Ανάν.

Το υλικό κυκλοφόρησε είτε ως ένθετο με πληρωμένες καταχωρήσεις στις εφημερίδες, είτε από χέρι σε χέρι. Στο έντυπο υλικό δεν αναγραφόταν ότι χορηγός ήταν η UNOPS.

Σε δηλώσεις του ο Τάσος Παπαδόπουλος διευκρίνισε πως η διοργάνωση συζητήσεων και η παρουσίαση του Σχεδίου Ανάν, έστω κι αν αυτά χρηματοδοτούνταν από τη UNOPS, δεν ήταν μεμπτές δραστηριότητες, νοουμένου ότι ήταν ευδιάκριτος ο χορηγός τους.

Ο κόσμος πρέπει να ξέρει ότι αυτός που παρουσιάζεται αγιότερος των αγίων και προβάλλει μια θέση με αντικειμενικότητα διότι έτσι πιστεύει, καλά είναι να αναφέρει: “αυτή η εκδήλωσή σας πληροφορούμε χορηγείται και από...” , όπως γίνεται σε άλλες εκδηλώσεις.⁶⁷

67. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 31.10.2004.

Η μοναδική περίπτωση προγράμματος που – σύμφωνα με τα κριτήρια που ο ίδιος ο πρόεδρος Παπαδόπουλος έθεσε – ήταν αντιδεοντολογική, αφορούσε τη χορηγία ύψους 30.000 δολαρίων, για την έκδοση διαφημιστικού υλικού από ομάδα πολιτών. Η περίπτωση αυτή παρουσιάστηκε από τη φιλοκυβερνητική σατιρική εφημερίδα «Το Ποντίκι» ως απόδειξη των ισχυρισμών ότι υπήρξε χρηματισμός προσωπικοτήτων για να υποστηρίξουν το Σχέδιο Ανάν.⁶⁸

68. Παράρτημα 4, σ. 47.

7. ΑΡΝΗΣΗ ΣΤΗΝ ΕΡΕΥΝΑ

Από τα στοιχεία που έχουν παρατεθεί εδώ, διαπιστώνεται πως μια ανεξάρτητη ερευνητική επιτροπή θα μπορούσε σε μικρό χρονικό διάστημα να αποκαταστήσει την αλήθεια. Η πολιτεία, παρά τις εκκλήσεις της αντιπολίτευσης, ήταν απρόθυμη να διατάξει οποιαδήποτε έρευνα, διότι ξεκινούσε από τη βεβαιότητα ότι είχε γίνει χρηματισμός, ότι οι Αμερικανοί το είχαν παραδεχθεί και ότι αυτό που έλειπε ήταν τα ονόματα εκείνων που είχαν χρηματιστεί. Απορρίπτοντας το αίτημα για τη διεξαγωγή έρευνας, ο Τάσσοσ Παπαδόπουλος είπε:

Τι θα διερευνηθεί; Εγώ δεν έχω πει τίποτα περισσότερο από ό,τι έχει πει ο κ. Μπάουντσερ, από ό,τι είχε γράψει ο κ. ντε Σότο, από ό,τι έχει γραφτεί στο διαδίκτυο από την έκθεση των Nathan Associates στους οποίους η ίδια η αμερικανική κυβέρνηση ανέθεσε να αξιολογήσει τη δαπάνη αυτών των χρημάτων. Ποιοι τα πήραν, πόσα πήραν δεν μπορεί να διακριβωθεί με δική μας έρευνα. Αυτοί που τα ξέρουν δεν θα μας πουν.⁶⁹

Σύμφωνα με την τηλεόραση του ΡΙΚ, ο Παπαδόπουλος απέρριψε ως «ανάξιες σχολιασμού» τις επικρίσεις του αναπληρωτή προέδρου των ΕΔΗ Μιχάλη Παπαπέτρου, για την άρνησή του να διορίσει ερευνητική επιτροπή:

As μη χρησιμοποιηθεί ξανά η διάτρητη ασπίδα που τόσο εύκολα χρησιμοποιείται, είτε θα δώσεις στοιχεία είτε να μην τα λες. Γιατί να μην τα λέω; Αυτά που λέω είναι αλήθεια. Είναι υποστηριγμένα από γεγονότα.⁷⁰

Οι κατηγορηματικές αυτές θέσεις του προέδρου, έστω κι αν δεν στηρίζονται σε αποδεικτικά στοιχεία, προσέδωσαν στους ισχυρισμούς του εγκυρότητα και παρέσυραν όλο τον κυβερνητικό συνασπισμό σε μια πανεθνική καταγγελία εις βάρος αυτών που πληρώθηκαν για να προωθήσουν ξένα συμφέροντα. Μερικά παραδείγματα:

69. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 3.11.2004 και τηλεόραση ANT1, 3.11.2004.

70. Τηλεόραση ΡΙΚ, 28.10.2004.

Δημήτρης Χριστόφιας:

*Όταν οι ίδιοι οι Αμερικανοί παραδέχονται ότι εχρηματοδότησαν, προς τι μιλάμε για φιλολογίες. Και επιτέλους ας γίνει και έρευνα και ας δοθούν στη δημοσιότητα και τα ονόματα. Δεν έχουμε καμία αντίρρηση εμείς να γίνει κάτι τέτοιο, αν ανησυχούν κάποιои, ας ανησυχούν.*⁷¹

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΑΚΕΛ Νίκος Κατσουρίδης, αναφερόμενος στο αίτημα για έρευνα έκανε τις ακόλουθες δηλώσεις:

*Ας μην καμώνονται ορισμένοι ότι πρόκειται για κινήγι μαγισσών. Η τραγωδία αυτού του τόπου είναι η τραγωδία της επέμβασης των ιμπεριαλιστικών δυνάμεων στα εσωτερικά της Κύπρου, οι οποίες εξακολουθούν να γίνονται με άλλες μορφές.*⁷²

Στο πνεύμα των πιο πάνω θέσεων του Νίκου Κατσουρίδη, η αρχισυντάκτρια της εφημερίδας «Χαραυγή» και μέλος του Πολιτικού Γραφείου του ΑΚΕΛ, Ανδρούλα Γκιούροφ, δημοσίευσε μια σειρά άρθρων επικρίνοντας το «θράσος» των «πρακτόρων» που ζητούσαν έρευνα:

*Και γιατί επιμένουν οι μασκαράδες της αποτυχημένης και καλοπληρωμένης εκστρατείας των ΗΠΑ να ζητούν αποδείξεις και τεκμήρια; Ποιος θα εκδώσει τα τιμολόγια με ένσημα της διαπλοκής και της παχυλής είσπραξης για το αξιόποιο έργο τους; Ουδείς.*⁷³

*Και δεν είναι μήπως η χειρότερη ύβρις για έναν πολίτη της Κυπριακής Δημοκρατίας να δέχεται τον τίτλο του “συμβούλου” των Αμερικανών; (...) Πού τελειώνει δηλαδή ο ρόλος του “συμβούλου” και πού αρχίζει ο ρόλος του πράκτορα;*⁷⁴

71. Τηλεόραση ANΤ1, 2.11.2004.

72. Τηλεόραση Μέγκα, 31.10.2004.

73. Χαραυγή, 28.10.2004, «Δεν πλήττεται η επαναπροσέγγιση. Πλήγηκε και αποκαλύφθηκε η υπονόμηση!»

74. Χαραυγή, 29.10.2004, «Πώς ταυτίζονται τα συμφέροντα της Κύπρου με αυτά των Αμερικανών;»

8. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από τους αρχικούς ισχυρισμούς των ΜΜΕ ότι δαπανήθηκαν πακτωλοί δολαρίων από τις ΗΠΑ μέσω των Ηνωμένων Εθνών για να εξαγοράσουν συνειδήσεις (οι αρχικοί ισχυρισμοί έκαναν λόγο για 6.4 εκ. δολάρια που δόθηκαν παραμονές του δημοψηφίσματος) με σκοπό την προώθηση του Σχεδίου Ανάν, το μόνο που αποδείχτηκε ήταν ένα ζήτημα δεοντολογίας για τον τρόπο αξιοποίησης ενός κονδυλίου 30.000 δολαρίων. Το περιεχόμενο της έκθεσης αξιολόγησης των Nathan Associates, που αποτέλεσε τη βασική πηγή των πληροφοριών με τις οποίες βομβαρδίστηκε η κοινή γνώμη, παραποιήθηκε σε βαθμό που αλλοιώθηκε ολοκληρωτικά.

Η ανεξάρτητη Αρχή Ραδιοτηλεόρασης, που έχει την ευθύνη ελέγχου των ιδιωτικών τηλεοπτικών σταθμών, αγνόησε τις δημόσιες εκκλήσεις που της έγιναν⁷⁵ να εξετάσει τα ζητήματα δεοντολογίας που είχαν εγερθεί. Παρά το γεγονός ότι για έναν ολόκληρο μήνα διεξαγόταν δημόσια συζήτηση και παρατέθηκαν στοιχεία που αποδείκνυαν τη συστηματική παραπληροφόρηση της κοινής γνώμης, η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης δεν ασχολήθηκε καν με το θέμα. Απαντώντας σε σχετική ερώτηση που της υποβάλαμε, απάντησε: «Η Αρχή Ραδιοτηλεόρασης δεν έχει διεξάγει έρευνα, είτε απευαγγέλτα είτε κατόπιν παραπόνου ή/και καταγγελίας, για το εν λόγω θέμα».⁷⁶

Το Διοικητικό Συμβούλιο της Ένωσης Συντακτών Κύπρου με ανακοίνωσή του εξέφρασε τη

75. Έγραψε σχετικά η εφημερίδα «Πολίτης» στις 4.11.2004, «Μεταξύ καθεστώτος και άλλοθι δημοκρατίας»: «Μια απλή ανάγνωση της δήλωσης Μπούτσερ και της επίμαχης έρευνας, και η σύγκριση με αυτά που μετέδωσαν τα κανάλια, θα ήταν υπέρ το δέον αρκετή διαδικασία για να αποδειχθεί ότι όσα τερατώδη που έχουν μεταδοθεί είναι ΚΑΘ' ΟΛΟΚΛΗΡΙΑΝ ψευδή. Χθες, στον "Πολίτη", τεκμηριώσαμε αυτό που ισχυριζόμαστε εδώ και μέρες, ότι η υπόθεση με τις χρηματοδοτήσεις είναι φούσκα. Το δημοσίευσμά μας στηρίζεται σε πραγματικά στοιχεία, ενώ διαθέσαμε στους αναγνώστες μας τις πρωτογενείς πηγές πληροφοριών για να κρίνουν από μόνοι τους, χωρίς να μεσολαβούν τα φίλτρα και τα καλούπια παραμόρφωσης των καναλιών. Δεν μας διέψευσε κανείς. Ούτε διαπιστώσαμε κάποια αντίδραση της Αρχής Ραδιοτηλεόρασης, ούτε βέβαια και της Ένωσης Συντακτών. ΑΝ ΕΙΧΑΜΕ, ΛΟΙΠΟΝ, δημοκρατία βάθους και όχι επιφάνειας θα είχαμε πραγματικά ανεξάρτητη Αρχή Ραδιοτηλεόρασης. Κι αν είχαμε ανεξάρτητη Αρχή Ραδιοτηλεόρασης θα προστατευόταν η κοινή γνώμη από τον οδοστρωτήρα της οργανωμένης διαβολής και της παραπληροφόρησης».

76. Απαντητική επιστολή Ανεξάρτητης Αρχής Ραδιοτηλεόρασης στον Μακάριο Δρουσιώτη, με ημερομηνία 23.2.2005.

«ζωηρή ανησυχία και αποδοκιμασία του για τις σπερματολογίες και εικοτολογίες που διατυπώνονται περί “εξαγοράς” και “χρηματισμού” Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης από Ξένα κέντρα». Επίσης κάλεσε τα μέλη της να τηρούν με συνέπεια τους κανόνες δημοσιογραφικής δεοντολογίας.⁷⁷ Η Ένωση Συντακτών Κύπρου δεν διαθέτει αποτελεσματικούς μηχανισμούς αυτοελέγχου των μελών της, ούτε ενδιαφέρεται σοβαρά για την ποιότητα του δημοσιογραφικού λόγου. Στην προκειμένη περίπτωση, όταν η υπόθεση προσέλαβε διαστάσεις, ο πρόεδρος της Ένωσης Συντακτών Ανδρέας Καννάουρος, ο οποίος τυχάνει να είναι και μέλος της Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, ζήτησε εγγράφως από την επιτροπή να εξετάσει ζήτημα παραβίασης του κώδικα δημοσιογραφικής δεοντολογίας.⁷⁸ Η Επιτροπή Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας εξέδωσε μια χλιαρή απόφαση με την οποία απλώς υπενθύμιζε τις διατάξεις του Κώδικα, σύμφωνα με τους οποίους «συνιστά αντιδεοντολογική συμπεριφορά η προσφυγή σε αφορισμούς, ύβρεις και απαράδεκτους χαρακτηρισμούς».⁷⁹

Σε αυτό το πολιτικά άναρχο και θεσμικά απροσπάτετο περιβάλλον, ο πρόεδρος Παπαδόπουλος κατάγγειλε δημόσια τις ΗΠΑ και τα Η.Ε. ότι διέθεσαν χρήματα για να εξαγοράσουν συνειδήσεις, στιγματίζοντας τους πολιτικούς του αντιπάλους ως όργανα των Ξένων. Όταν του ζητήθηκε να τεκμηριώσει, παρέπεμψε στην «παραδοχή» του εκπροσώπου του Στέιτ Ντιπάρτμεντ Ρίτσαρντ Μπάουτσερ, στην «ομολογία» του ειδικού απεσταλμένου του γενικού γραμματέα των Η.Ε. στο Κυπριακό, Άλβαρο ντε Σότο και στο περιεχόμενο της έκθεσης των Nathan Associates.⁸⁰

Διερευνώντας τους ισχυρισμούς αυτούς, διαπιστώσαμε πως ο Μπάουτσερ δεν είπε αυτά που του είχαν αποδοθεί. Ο Ντε Σότο διέψευσε αυτά που ισχυρίζεται ο πρόεδρος και η έκθεση των Nathan Associates δεν γράφει αυτά που της αποδόθηκαν. Κι όταν ζητήσαμε από τον εκπρόσωπο της κυβέρνησης διευκρινίσεις για τις αναληθείς πληροφορίες που ο πρόεδρος της Δημοκρατίας έδωσε στην κοινή γνώμη, αρνήθηκε να απαντήσει, εμμένοντας στον ατεκμηρίωτο ισχυρισμό ότι είχε αποδειχθεί η χρηματοδότηση πολιτών από τη UNOPS.

Αυτή η συμπεριφορά της κυβέρνησης και του προέδρου της Δημοκρατίας προσωπικά, είναι άκρως ενδεικτική του ότι δημιούργησαν το κλίμα και τροφοδότησαν τα ΜΜΕ με αναληθείς πληροφορίες. Ο πρόεδρος Παπαδόπουλος τοποθέτησε τον εαυτό του στο επίκεντρο αυτής της προσπάθειας και έδωσε υπόσταση στην ενορχηστρωμένη παραπληροφόρηση της κοινής γνώμης, στο όνομα της εξυπηρέτησης των συμφερόντων του λαού: «Τελικός κριτής και ασπίδα είναι ο

77. Ανακοίνωση του Διοικητικού Συμβουλίου της Ένωσης Συντακτών Κύπρου, 18.10.2004.

78. Επιστολή προέδρου Ένωσης Συντακτών Κύπρου Ανδρέα Καννάουρου, προς τον πρόεδρο της Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, Ανδρέα Μαυρομάτη, με ημερομηνία 27.10.2004.

79. Απόφαση Επιτροπής Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας, χωρίς ημερομηνία. Εκτιμάται ότι εκδόθηκε τον Νοέμβριο του 2004.

80. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είχε στην κατοχή του την έκθεση των Nathan Associates, από την οποία άντλησε στοιχεία, πολύ πριν αυτή διαρρεύσει στον τύπο. Αν και γνώστης του περιεχομένου της έκθεσης, δεν παρενέβη για να σταματήσει την παραπληροφόρηση. Αντιθέτως, με τις δημόσιες δηλώσεις του την τροφοδοτούσε.

λαός. Δεν είναι αυτοί που αποκαλύπτουν, είναι αυτοί που τα παίρνουν που έχουν να εξηγήσουν», δήλωσε κατά την επέτειο του «ΟΧΙ», στη Λευκωσία. «Οι ίδιοι [οι Αμερικανοί] παραδέχονται ότι όσα χρήματα και αν έχουν δώσει, έχουν αποτύχει να προωθήσουν αυτά που δεν ήθελε ο κυπριακός λαός».81

81. Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων, 28.10.2004.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Παράρτημα 1	44
Παράρτημα 2	45
Παράρτημα 3	46
Παράρτημα 4	47
Παράρτημα 5	48
Παράρτημα 6	50
Παράρτημα 7	52
Παράρτημα 8	53
Παράρτημα 9	57
Παράρτημα 10	59
Παράρτημα 11	64
Παράρτημα 12	65
Παράρτημα 13	68

Παράρτημα 2

Πρωτοσέλιδα της εφημερίδας «Χαραυγή»: Στις 27.10.2004, «Πακτωλός δολαρίων από ΗΠΑ». Στις 28.10.2004, «Οι ΗΠΑ προστατεύουν τους Ε/Κ συμβούλους τους».

Αρέθαια η εκλογή της νέας Κοινοβίου
Κρίσιμη η στιγμή για να γίνει ένας βήμα προς την αλλαγή ηγεσίας της Κοινοβίου.
Σελίδα 1

Μικρός ο δρόμος για την κάθαρση στο ΧΑΚ
Το ότι η Βουλή μπορεί να αποφασίσει για την Κοινοβίου είναι ένα βήμα προς την κάθαρση.
Σελίδα 2

ΝΤΡΑ ΑΚΑΙΜΑΝΟΥ
Απαρροσηταίίζον από τους πραγματικούς ενόχους στο ΧΑΚ
Σελίδα 2

Χωρίς άδεια Αξιοσυγγής 24 αιώνας

Το Εθνικό συνέλιο Κυριακάκι με ενδοσυγγή με τα ευρωπαϊκά
Σελίδα 1

Στην τιμή του εθνικού ηρωισμού για τον Άλκιον και Αλκιονίδη
Εθνικισμός Πανεπιστημίου
Σελίδα 12

Στη Υπουργική σε αποκατάσταση για τους ταξιστοπροληγμένους
Σελίδα 12

ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΔΗΜΟΣ ΑΡΧΑΪΚΩΝ
Και κρίνει Ε.Γ.Ε.2 έκτακτους για νερό
Σελίδα 12

ΠΑΚΤΩΛΟΣ ΔΟΛΑΡΙΩΝ ΑΠΟ ΗΠΑ

Από τον Απρίλιο του 2004, η Ελλάδα έχει υποστεί μια κρίση οικονομική που οφείλεται στην κατάρρευση της τιμής του χρυσού. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει υποστεί αυτή την κρίση. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει υποστεί αυτή την κρίση. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει υποστεί αυτή την κρίση.

▶ **Παραδέχονται πως απέτυχαν παρά τα εκατομμύρια που επένδυσαν για να περάσει το Σχέδιο Νέων**

▶ **60 εκατομμύρια**

... από το 1998 μέχρι το 2004!

Από τον Απρίλιο του 2004, η Ελλάδα έχει υποστεί μια κρίση οικονομική που οφείλεται στην κατάρρευση της τιμής του χρυσού. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει υποστεί αυτή την κρίση. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα στην Ευρώπη που έχει υποστεί αυτή την κρίση.

ΔΗΜΟΣ ΑΥΧΗΛΑΣ
Εξόδω - σφάλμα είναι κατά 40%
Αυτή είναι η πρώτη φορά που ο Δήμος Αύχελας έχει υποστεί τέτοιο σφάλμα.
Σελίδα 12

Χώρος στη ταχεία του Δήμου Αρδύωνας
Το Δήμο Αρδύωνας είναι ο πρώτος Δήμος στην Ελλάδα που έχει υποστεί τέτοιο σφάλμα.
Σελίδα 12

Το ΑΚΕΛ πιστό στις δεσμεύσεις του έσπετο του λαού
Το ΑΚΕΛ είναι πιστό στις δεσμεύσεις του έσπετο του λαού.
Σελίδα 12

Στις 5 Νοεμβρίου

Συνέλευση συνδικαλιστών από όλους τακτικούς χώρες
Σελίδα 12

Επιστήμη ο νέος οίκος
Σελίδα 12

Το Υπουργείο ενέχυρο το Ευρωπαϊκό
Σελίδα 12

ΕΚΚΡΑΦΙΑ
Κρίση ενέργεια για τις εταιρίες του Κ.Α.
Η κρίση ενέργεια για τις εταιρίες του Κ.Α. είναι η πιο κρίσιμη στιγμή της ιστορίας τους.
Σελίδα 12

ΟΙ ΗΠΑ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΥΝ ΤΟΥΣ Ε/Κ ΣΥΜΒΟΥΛΟΥΣ ΤΟΥΣ

▶ **Κατά λάθος διέρρηξε η έθεση της USAID αλλά οι ΗΠΑ επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα της!**

Κατά λάθος, διέρρηξε η έθεση της USAID αλλά οι ΗΠΑ επιβεβαιώνουν την εγκυρότητα της. Η USAID είναι η πιο κρίσιμη στιγμή της ιστορίας τους.

Παράρτημα 3

Πρωτοσέλιδα εφημερίδας «Η Σημερινή»: Στις 27.10.2004, «Το τιμολόγιο σε δολάρια». Στις 28.10.2003, «Λείπουν \$12,5 εκ. από το παζλ των δολαρίων».

Παράρτημα 4

Πρώτη σελίδα της εφημερίδας «Το Ποντίκι» στις 5.11.2004: «Συμβόλαιο για 30 (χιλιάδες) αργύρια. Ιδού! Οι αποδείξεις και τα ονόματα!»

Παράρτημα 5

Απόσπασμα που αφορά την Κύπρο, από την ενημέρωση του εκπροσώπου τύπου του Στέιτ Ντιπάρτμεντ, στις 27.10.2004. (Transcript: State Department Noon Briefing, October 27, 2004, <http://www.state.gov/r/pa/prs/dpb/2004/37502.htm>)

QUESTION: On Cyprus, Mr. Boucher, any answer to my yesterday's pending question that the United States Agency For International Development, under the auspices of Andrew Natsios, allocated \$6.4 million from the DOS annual budget to bribe Greek and Turkish Cypriot politicians, reporters, analysts, professors, organizations, et cetera, et cetera, -- I have the full report, 120 pages -- to campaign for a big "yes" to the Annan plan for the referendum of April 24th, 2004?

BOUCHER: Somewhere in that 120 pages, does it actually use the phrase, bribe?

QUESTION: I'm using "bribe" --

BOUCHER: That's your summary of the report. I see.

QUESTION: -- as Lambros Papantoniou.

BOUCHER: Let's just make clear that we have that, Mr. Lambros Papantoniou's --

QUESTION: Correct.

BOUCHER: Doing his summary of this 120-page report. But thank you for that information. There is a report by -- that you have, by an independent evaluator. These are the opinion of the evaluators on the bi-communal development program that we've conducted in Iraq/1 with, along with the United Nations. I think the United Nations in Iraq/1 would have more to say on some of these particular projects and efforts, but certainly over the years, we have conducted bi-communal projects with the idea in mind that we can encourage both communities to work with each other. In some of the specific areas they have, you know, whether it's electricity and water and planning and other things, we've already seen some productive results from those projects and we'll have to look at this report and we'll look at the projects and we'll determine how best to go forward with these kinds of programs.

QUESTION: May I -- why, besides with the annual \$13.5 million from the U.S. Congress to be given on bi-communal development programs use (inaudible), it was necessary for the United States Agency For International Development to spend additional \$6.4 million for the campaign on the Annan plan prior to the referendum?

BOUCHER: I'd have to look at this particular amount, whether it was part of that annual amount or whether it was separate. I don't, I'm not quite sure it was separate.

QUESTION: It was separate. Correct. It was separate.

BOUCHER: Well, I'd have to look and that and see, but I think the Agency for International Development will obviously look at this report, look at these programs, and decide how and when to proceed with similar programs in the future. It's always useful to have the views of an independent evaluator, but it is an independent view and not necessarily the final view we might take about these projects.

QUESTION: One more question. According to page 5-2 of the Annex 5A, the recipients, actually those who have been bribed, I have emphasized, appeared before the U.S. Embassy in Nicosia and inter alia have been asked to answer the formal question prior to the non-approval code, "If there were a referendum now, based on what you know, would you be strongly in favor, in favor but with a reservation, or not in favor?" Now, who had the list of those who appear and answer those questions?

BOUCHER: No.

QUESTION: Why not? It's a public document.

BOUCHER: It's -- you have a public document. If the list is not there, I don't think it's in our interest or appropriate for us to provide a list of people that we might have interviewed with relation to any project.

QUESTION: It's not appropriate?

BOUCHER: For us to provide you with a full list of anybody that our Embassy might have talked to.

QUESTION: Why it's secret? Excuse me. It's a secret? It's confidential? What?

BOUCHER: No, it's not secret or confidential, it's just private. These are not public meetings and I don't think the Embassy has to divulge a list of everybody they might have had a discussion with at some time.

QUESTION: But Richard, it's -- is there any -- with background press briefing for this specific report by Andrew Natsios? Cyprus coordinator Laura Kennedy, or the former one, Tom Weston, since there are hundreds of questions, may we have a kind of a deposition of personnel to find out what is going on exactly because --

BOUCHER: Well, I think the places that know the most about this are the UN Operations Project Services, and they have a website that will give you a lot of information on these projects. And second of all, the United Nations Project Offices or our Embassy in Nicosia are probably the best places to find out a little more about these things. But as I stressed at the beginning, this is an independent report from an independent evaluator. The views that are there are from the contract evaluator and their evaluation team. Obviously, they will be taken into account and we will have to consider them, but I wouldn't -- I want to stress again this is not necessarily the final view of these -- this particular set of projects.

QUESTION: Allow me the last question, and I will shut up. Do you know if some of these funds, very important, a resource of Greece with the (inaudible) of your Embassy in Athens and your Ambassador Tom Miller to be given to some reporters, analysts, et cetera, et cetera -- it's not necessary to mention the list -- for a big "yes" to Annan Plan. And the reason this question, Mr. Boucher, since a Greek reporter who was screaming on his TV program for a big "yes" to Annan Plan, a week ago visited Washington, I have his name, and had a meeting here at the State Department to this effect, and so on. My question is --

BOUCHER: Are these just questions about you because we talked to you as well?

QUESTION: Do you know if some (inaudible) Greece, too?

BOUCHER: No, look, I'm not going to -- I don't think it's fair to cast aspersions on Greek reporters who might have meetings with us. We have meetings with a lot of people. That doesn't mean that they're either on our payroll or that they agree with us. I think, you know, that's the situation. So let's not start throwing things around like that.

Second of all, as far as whether any of this money was spent, or whether there were Greek participants in these activities, I don't really know. I'd suggest you check the UN operations Project Service -- UN Operation Project Services website -- and there you'll find out how they spent the money.

We've talked about these projects before. I have said they are very upfront. There is a lot of information available on this website and that will describe to you the kind of projects there were and who participated in them.

QUESTION: Thank you.

Παράρτημα 6

Οι δηλώσεις που έκανε ο Τάσος Παπαδόπουλος, στις 28 Οκτωβρίου 2004, όπως μεταδόθηκαν από το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων.

Απόσπασμα ανακοινωθέντος αρ. 2 της 28ης Οκτωβρίου 2004, του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, για τις δηλώσεις του προέδρου Παπαδόπουλου, μετά το τέλος της μαθητικής παρέλασης:

Ερωτηθείς αν τίθεται θέμα ηθικής τάξης σε όσους πήραν χρήματα για την προώθηση του σχεδίου Ανάν στην Κύπρο, ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος απάντησε: «Δεν είναι θέμα ηθικής τάξης. Πιστεύω ότι είναι επέμβαση απαράδεκτη στα εσωτερικά μας ξένοι οργανισμοί να διαθέτουν χρήματα, όχι για υποστήριξη φιλανθρωπικών σκοπών και άλλων κοινωνοφελών σκοπών αλλά για υποστήριξη μιας πολιτικής ή άλλης θέσης στην Κύπρο».

Σε παρατήρηση ότι ο Εκπρόσωπος του αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών είπε ότι δεν πρόκειται να αποκαλύψει ονόματα Ελληνοκυπρίων συνεργατών, ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος είπε: «Εκείνο που θέλω να είναι σαφές είναι ότι τα χρήματα της UNOPS που προέρχονται από την επίσημη έγκριση του Αμερικανικού Κογκρέσου για την Κύπρο, διατίθενται για πολλά χρόνια για κοινοφελή, κοινοτικά επαναπροσεγιστικά προγράμματα από επιτροπή στην οποία μετείχαν και Ελληνοκύπριοι και Τουρκοκύπριοι και η Κυβέρνηση και η UNOPS. Από το 2003 και μετά, ένα κομμάτι από αυτές τις δαπάνες διατίθεντο κατά αποκλειστικότητα από την UNOPS, όπως οι ίδιοι αποκαλύπτουν με εντολές της αμερικανικής κυβέρνησης. Όσοι ενδιαφέρεστε, αυτό είναι η έκθεση του Nathan Associates η οποία βρισκόταν στο διαδίκτυο για πολλούς μήνες τώρα από όπου και εμείς πήραμε τις πρόσθετες πληροφορίες που χρειαζόμαστε και το οποίο περιέργως είχε εξαφανιστεί».

Σε παρατήρηση ότι ο κ. Παπαπέτρου τον κατηγορεί για λασπολογία και ζητεί όπως δημοσιοποιηθεί η αλληλογραφία μεταξύ του Προέδρου και του κ. ντε Στότ, ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος είπε: "Τα πρώτα περί κατηγοριών τα θεωρώ ανάξια σχολιασμού, κρίνεται εσείς ποια είναι η λασπολογία. Εγώ είπα δημόσια αυτά που επανέλαβα και χθες στο Εθνικό Συμβούλιο, τι περιείχαν οι επιστολές. Διαμαρτυρία μου για τη χρήση χρημάτων από το εξωτερικό για επηρεασμό πολιτικών καταστάσεων από τα Ηνωμένα Έθνη, που είναι αντίθετο με το καταστατικό, και η απάντηση που πήρα, ναι, έχουν διατεθεί χρήματα γι' αυτό το σκοπό, αλλά είναι επαναπροσεγιστική πολιτική. Όλο το σχετικό απόσπασμα το ανέφερα".

Σε σχόλιο ότι οι πληροφορίες μιλούν για κεφάλαια που ήλθαν από αμερικανικά ταμεία, ο κ. Παπαδόπουλος απάντησε: Άλλα χρήματα εκείνα.

Σε ερώτηση αν θα αποκαλυφθούν αυτά που ο κ. Μπάουτσερ αρνείται να αποκαλύψει, ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος απάντησε: «Τι δικαίωμα έχω εγώ; Εγώ λέω ότι πρέπει να δοθεί πλήρης διαφάνεια. Αλλά μη μου επαναλάβετε ξανά το διάτρητο επιχείρημα- ασπίδα: θέλουμε στοιχεία και τεκμηρίωση».

Σε ερώτηση αν θα προχωρήσει στο διορισμό ερευνητικής επιτροπής, όπως απαιτούν κάποια κόμματα, ο Πρόεδρος Παπαδόπουλος απάντησε: «Για ποιο λόγο; Τι υπάρχει να διερευνηθεί που δεν το ξέρουμε; Τα ονόματα; Αφού δεν μας τα δίνουν».

Κληθείς να αναφέρει τι λέει στον κυπριακό λαό που αγωνιά γι' αυτές τις χρηματοδοτήσεις, ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας είπε: Γιατί να αγωνιά ο κυπριακός λαός; Οι ίδιοι παραδέχονται ότι όσα χρήματα και αν έχουν δώσει, έχουν αποτύχει να προωθήσουν αυτά που δεν ήθελε ο κυπριακός λαός. Τελικός κριτής και ασπίδα είναι ο λαός. Δεν είναι αυτοί που αποκαλύπτουν, είναι αυτοί που τα παίρνουν που έχουν να εξηγήσουν.

Απόσπασμα ανακοινωθέντος αρ. 3, της 28ης Οκτωβρίου 2004, του Γραφείου Τύπου και Πληροφοριών, για τις δηλώσεις του προέδρου Παπαδόπουλου στο αεροδρόμιο Λάρνακας, πριν από την αναχώρησή του για τη Ρώμη:

ΕΡΩΤΗΣΗ: Όσον αφορά το θέμα των χρηματοδοτήσεων από τη UNOPS, ο εκπρόσωπος του Αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών κ. Boucher, δήλωσε σήμερα ότι δεν πρόκειται να δημοσιοποιήσει τον κατάλογο με τους συνεργάτες και τους συμβούλους. Εσείς θεωρείτε ότι υπάρχει θέμα παρέμβασης στα εσωτε-

ρικά της Κυπριακής Δημοκρατίας. Σας ερωτώ κατά πόσο θα κινηθείτε και προς τους Αμερικανούς.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα ήθελα, για άλλη μια φορά, να διευκρινίσω ότι η UNOPS η οποία αποτελεί όργανο των Ηνωμένων Εθνών λαμβάνει χρηματοδότηση από τις ΗΠΑ, όπως κάθε χρόνο. Τα τελευταία χρόνια το ποσό αυτό έχει μειωθεί στα US\$ 13 εκατομμύρια, για σκοπούς χρηματοδότησης κοινωφελών έργων τα οποία υποβοηθούν και Τουρκοκύπριους και Ελληνοκύπριους, όπως είναι το Ινστιτούτο Γενετικής και διάφορα άλλα έργα τα οποία χρηματοδοτήθηκαν μερικώς από την UNOPS, άρα έμμεσα από αμερικανικά κεφάλαια, με έγκριση της Κυπριακής Κυβέρνησης. Αυτό γινόταν για σειρά ετών, άρα να μην συγχύσουμε τη χρηματοδότηση που έχει κάνει η UNOPS ή οι άλλοι οργανισμοί των Ηνωμένων Εθνών για κοινωφελή έργα, φανερά, γνωστά, με έγκριση της Κυβέρνησης, με επικύρωση της Κοινής Επιτροπής στην οποία μετέχουν και Τουρκοκύπριοι και Ελληνοκύπριοι, για τη διάθεση αυτών των χρημάτων. Από το 2003 και μετά, πιθανότατα και από το 2002, η UNOPS, είτε με υπόδειξη των ΗΠΑ, είτε από μόνη της, αποφάσισε ότι ένα μέρος αυτού του ποσού θα χρηματοδοτείται από τους ίδιους, εκτός των πλαισίων της Κοινής Επιτροπής, χωρίς να ενημερώνει την Επιτροπή και άρνηση τους να δώσουν στην Επιτροπή, παρά τις επανειλημμένες μας παραστάσεις, κατάλογο ως προς το πού διατίθενται αυτά τα χρήματα και στην τουρκοκυπριακή κοινότητα και στην ελληνοκυπριακή. Ως αποτέλεσμα, ήταν η επιστολή μου προς τον κ. Αλβαρο ντε Σότο, το κείμενο της επιστολής μου είναι γνωστό, διαμαρτυρούμενος ότι δεν μπορούν να διαθέτουν χρήματα από το εξωτερικό για προώθηση πολιτικών σκοπιμοτήτων στην Κύπρο, πολιτικών θέσεων στην Κύπρο. Η απάντηση του κ. ντε Σότο ήταν “να δίνουμε αυτά τα χρήματα, διότι θεωρούμε ότι αυτό προωθεί τις επαναπροσεγγιστικές ενέργειες”. Θεωρώ ότι αυτό αποτελεί παραβίαση του Αρθρου 2.7 του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, το οποίο απαγορεύει στο διεθνή αυτό Οργανισμό να κάνει επέμβαση στις εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις των κρατών μελών του. Επαναλαμβάνω, άλλο η χρηματοδότηση έργων κοινής ωφελείας και άλλο η χρηματοδότηση πολιτικών θέσεων. Έκτοτε, έχουν αποκαλυφθεί, όχι από εμάς, αλλά από πολλούς άλλους, ότι όντως δόθηκε χρηματοδότηση σε οργανώσεις, πρόσωπα, μερικά παλαιότερα, μερικά άρτι κριθέντα. Μάλιστα, για να δοθεί αυτή η χρηματοδότηση, προϋπήρχε ένα ερωτηματολόγιο και μια από τις ερωτήσεις του ήταν: Είστε υπέρ του Σχεδίου Ανάν; Έντονα; Μέτρια ή Όχι; Όλα αυτά που λέω είναι στην Έκθεση των Nathan Associates, που ήταν εξωτερικός οίκος που προσέλαβαν οι ΗΠΑ, για να κάνει εκτίμηση αυτής της χρηματοδότησης. Τα αποτελέσματα ήταν ότι δυστυχώς, όλη αυτή η προσπάθεια απέτυχε στην Κύπρο. Επαναλαμβάνω, το πολιτικό μέρος, όχι η χρηματοδότηση των κοινής ωφελείας έργων. Αυτή η Έκθεση των Nathan Associates ήταν στο διαδίκτυο και προσβατή σε αρκετά πρόσωπα, χωρίς να περιέχει ονόματα. Την τελευταία βδομάδα όμως έχει εξαφανιστεί από το διαδίκτυο. Δεν γνωρίζω το λόγο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Δηλαδή αυτά που λέτε πιστοποιούν ότι υπήρχαν και άλλες πηγές πέραν της UNOPS που έστειλαν χρήματα στην Κύπρο. Παρά το ότι δεν αναφέρονται ονόματα, η Κυβέρνηση γνωρίζει ποια είναι αυτά τα πρόσωπα που έπαιρναν τα χρήματα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Δεν είναι μυστικό ότι και άλλες πηγές χρηματοδότησης υπήρχαν για προώθηση πολιτικών θέσεων στα εσωτερικά μας. Και βεβαίως κάθε πολίτης έχει την δικαίωμα να έχει την άλφα ή τη βήτα άποψη, αλλά θα ήταν χρήσιμο για να αξιολογεί ένας την αντικειμενικότητα και την ανεξαρτησία των θέσεων που θέτει, να πει ότι αυτά τα πιστεύω και παρεμπιπτόντως αυτή η προσπάθεια μου χρηματοδοτείται και από κάποιον. Τίποτα το κακό, άρα έτσι λέγεται.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Υπάρχει όμως θέμα ηθικής τάξης.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ας κρίνουν οι ίδιοι που έχουν λάβει χρήματα. Αυτοί γνωρίζουν. Εγώ δεν θα θεωρούσα ότι είναι δύσκολο για αυτούς να πουν “Μάλιστα αυτές ήταν οι απόψεις μου για το Σχέδιο Ανάν, παρεμπιπτόντως, έχω ζητήσει και έχω πάρει οικονομική βοήθεια για προώθηση αυτών των θέσεων”. Καλό είναι να το γνωρίζουν αυτοί οι οποίοι διαβάζουν, ακούουν, μετέχουν σε εκδηλώσεις, ότι αυτές οι εκδηλώσεις, πίσω από τις εκδηλώσεις πρόσθετα με την πεποίθηση των ανθρώπων που προβαίνουν σε διατύπωση αυτών των απόψεων, υπάρχει και χρηματοδότηση, για να είναι ίσως πιο αποτελεσματική η προώθηση αυτών των θέσεων. Αυτό είναι το όλο θέμα. Εγώ δεν είμαι εκείνος που θα απονείμω είτε επίκριση είτε επιβεβαίωση. Ας κρίνει ο κόσμος, ας κρίνουν τα ΜΜΕ τα οποία ζητούν αποδείξεις και ονόματα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Και από την άλλη υπάρχουν κατηγορίες ότι χρηματοδοτήθηκε και το “Όχι”.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Μα δεν υπάρχει οτιδήποτε το επιλήψιμο στο ότι εμείς οι Κύπριοι εκθέτουμε τις απόψεις μας πάνω σ' ένα πολιτικό θέμα ή την υποστήριξη μας σ' ένα κόμμα, σε υποψήφιους και σε πολιτικές τοποθετήσεις. Με τα δικά μας χρήματα. Το επιλήψιμο είναι από το εξωτερικό επέμβαση στα εσωτερικά μας και μάλιστα χωρίς αυτό να είναι δημόσια γνωστό. Αν είναι επιλήψιμο ή όχι, ας το κρίνει ο λαός.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Γιατί;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Θα γίνω εγώ ο κατηγορούς; Εγώ απλώς ανέφερα στο λαό τα γεγονότα που είχα υπόψη μου, χωρίς ονόματα και αποδείξεις, και ας μην χρησιμοποιηθεί και πάλι η διάτρητη ασπίδα που τόσο εύκολα χρησιμοποιείται, είτε θα δώσει στοιχεία είτε να μην τα λέει. Αυτά που λέω είναι αληθή, είναι υποστηρικμένα από γεγονότα και ξένους.

Παράρτημα 7

Παράρτημα 5B της έκθεσης των Nathan Associates. Βασικές ερωτήσεις προς τους «οπίνιον λίντερς».

ANNEX 5B. CYPRUS BI-COMMUNAL DEVELOPMENT PROGRAM

February 2004

Core Questions: Opinion Leaders

Ask these questions of all Opinion Leaders.

Name: _____ Position: _____ Date: _____

1. Are you familiar with the Bi-communal Development Program that is being implemented here by UNOPS? (BDP)
2. How did you learn about the BDP?
3. What can you tell about the purpose of this program?
4. Can you give us your assessment of what this program has accomplished, if anything?
 - 4a. What have been the major strengths of BDP??
 - 4b. What about problems, weaknesses?
5. In your view, has the BDP contributed to a settlement of the political division between Greek and Turkish Cypriots? (IF YES) Please give us examples of what you have in mind.
6. In your view, what groups have benefited the most from this program? (UN, Cypriot Greeks, Cypriot Turks, Local authorities, Everyone, Politicians, NGOs, Greek and Turkish Contractors, Farmers on both Sides...etc)
7. Are there any other initiatives outside of BDP that have had similar objectives and may have contributed to a settlement here?
8. From what you know or have heard, how would you describe the way the BDP is being implemented by UNOPS.
9. If the Annan Plan goes into effect, what are the most immediate problems/issues that need to be addressed if the settlement is to succeed?
10. If the European Union provides major assistance to help implement the Annan Plan, what will be the appropriate role for a future BDP? What kinds of activities would be most suitable for BDP support?

Παράρτημα 8

Παράρτημα 2 της έκθεσης των Nathan Associates. Λίστα με τα ονόματα όσων έδωσαν συνεντεύξεις στους ερευνητές.

ANNEX 2
PERSONS INTERVIEWED

Stakeholders:

- USAID/W: Nicholas Studzinski, E&E/ECA, Chief, Division for Southeast Europe
- UNDP/New York: Parviz Fartash, Senior Program Manager for the Baltics, Bulgaria, Cyprus, Moldova, Poland, Romania and Turkey
Josyane Chapelier, Advisor to the Bureau for Europe and the CIS
Abdul Hannan, Results-Based Management Unit
- UNOPS/New York: Franco Becchi
- U.S. Embassy/
Nicosia: Ambassador Michael Klosson
Ned Nolan, Deputy Chief of Mission
David W. Renz, Chief, Office of Economic, Commercial and AID Affairs
Elizabeth Kassinis, USAID Senior BDP Senior Program Advisor
Kimberley Foukaris, Embassy BDP Program Advisor
Mat Palmer, Chief, Office of Political Affairs
Helen Lovejoy, Political Officer
Colleen H. Lagasse, Bi-communal Coordinator
- UNOPS/PMU: Miran Rechter, Former Program Manager
Andrew Russell, Program Manager
Jan Meelker, Deputy Program Manager
Miriam Ooi, Operations Manager
Dr. Gerhard Zechner, Veterinary Expert
Dominique Larsimont, Communications Manager
Nicholas Jarraud, Environmental Compliance Officer
Halil Guresun, Communications Associate
Ece Akcaoglu, Project Officer (NGO)
Marina Vasilara, Project Officer (NGO)
Meliha Kaymak, Project Officer (NMP)
- Republic of Cyprus: Ninos Savvides, Director of Coordination, Planning Bureau
- Cyprus Red Cross: Her Excellency, Mrs. Stella Soulioti, Chairperson
- Humanitarian
Relief Mission: Dr. Behzat Aziz Beyli, President
- Turkish Cypriot
Authority: Ayfer Said Erkmén, Director, Cultural & Social Affairs, Ministry of Foreign Affairs and Defence

Development Associates, Inc.

Kemal Koprulu, First Secretary, Ministry of Foreign Affairs and Defence

**Other Donors/
Grant Programs:** Miriam Fuchs, Advisor for Legal Affairs and Project Management
Delegation of European Community to Cyprus
Kannan Rayarathinam, Chief Civil Affairs Officer for Cyprus
United Nations Peacekeeping Force
Daniel T. Hadjittofi, Executive Director, Fulbright Commission
Judy Hardinge, Project Coordinator for the Bi-Communal Support Program, Amidcast

Opinion Leaders:

Political Leaders: Katie Clerides, Vice-President, Democratic Rally Party (DISY)
Eleni Mavrou, Member of Parliament, Akel Communist Party
Mustafa Akinci, Party Leader, Peace and Democratic Movement

Government Leaders: Kenan Atakol, Former Minister of Foreign Affairs and Defence for Turkish Cypriot Authority
Michalis, Papapetrou, Former Government Spokesperson and Lawyer, Papapetrou Law Firm
Lellos Demetriades, Former Nicosia Mayor and Lawyer, Lellos P. Demetriades Law Office
Taner Erginel, Turkish Cypriot Supreme Court Justice
Gonul Eronen, Turkish Cypriot Constitutional Court Justice
Takis Hadjidemetriou, EU Harmonisation Coordinator, Cyprus EU Office

Association Leaders: Shener Elchil, Secretary General, Cyprus Turkish Teachers Trade Union (KTOS)
Kagan Bahceli, Secretary for Organizational Affairs, Cyprus Turkish Teachers Trade Union (KTOS)
Ali Erel, President, Turkish Cypriot Chamber of Commerce
Mustafa Dandelen, Board of Directors, Turkish Cypriot Chamber Of Commerce
Ahmet Barcin, Director, Cyprus Turkish Middle School Teachers Union (KTOES)
Erdil Nami, Director, Erna

Business Leaders: Christos Artemiou, President, Pancyprian Committee of Refugees
Costas Severis, Board of Directors, Bank of Cyprus
Athos Pitta, Owner, Pitta Dairy Factory

Academics: Peter Loizos, Professor of Social Anthropology, Intercollege
David Officer, Instructor, Intercollege

Religious Leaders: Bishop of Kykko Nikoforos, Metochi Kykko Monastery
Yiannis Miliatos, Secretary to Bishop of Kykko Nikoforos

Press: Andreas Paraschos, Editor-in-Chief, Politis Newspaper
Aristos Michaelides, Editing Director, Politis Newspaper

Opinion Leaders, Continued:

Press: Mrs. Taramountan, Editor-in-Chief, Phileleftheros Newspaper

Development Associates, Inc.

Suyelman Erguclu, Editor-in-Chief, Kibris Newspaper
Shener Levent, Editor-in-Chief, Afrika Newspaper

IMPLEMENTING AGENCY**Grantees:**

Buffer Zone Survey Agni Petridou, Planning Officer, Nicosia Municipality
Layik Topcan Mesutoglu, Head of Planning Section, TC
Nicosia Municipality
Hulyla Davulcu, Planning Division, Nicosia Municipality
Gul Oztek, Planning Section TC Nicosia Municipality
Arab Ahmet Ali Guralp, Project Manager, TC Nicosia Municipality
New Vision for Glafkos Constantinides, Planning Consultant, Nicosia Municipality
Nicosia Gulshen Ozen, Consultant, TC Nicosia Municipality
Pedieos River Michael Ierides, Secretary-General, CYMERA
Nicosia Sewer - Evgenios Nicolaou, Technical Manager, Sewerage Board of Nicosia
Trunk E Nevzat Oznal, Wastewater Treatment Plant Manager, TC Nicosia
Municipality
Veterinary Health Phedias Loucaides, Director of Veterinary Health, ROC
Kamil Aktolgali, Chief Veterinary Officer, TC Veterinary Dept.
Human Health Fatma Duygulu, Director of Nursing, TC Ministry of Health
Dr. Saray Ozbalickci, Elderly Care Project Manager, TC Ministry of
Health

Civil Society**Grantees:**

Bulent Kanol, President, NGO Management Support Center (TC)
Elena Persiani, PMU Consultant, UNDP/UNOPS NGO Training
and Support Center (GC)
Meral Akinci, President, KAYAD (TC)
Aysel Bodi, President, AKOVA (TC)
Sua Saracoglu, President, Kemal Saracoglu Foundation for
Children with Leukemia and Fight Against Cancer (TC)
Ozgur Aldemir, Manager, Kemal Saracoglu Foundation
Kani Kanol, President, Folk Art Foundation (TC) and HasDer (TC)
Neda Louka, Project Coordinator, Girl Guides Association of
Cyprus (GC)
Christiana Kyrialli, Neuronet Project Coordinator, Cyprus
Institute of Neurology and Genetics (GC)
Yiannis Laouris, Director, Cyprus Neuroscience and Technology
Institute
Maria Theocharis, Head Mistress, Highgate School (GC)
Xenia Constantinou, Research Assistant and Youth Promoting
Peace Coordinator, Cyprus Neuroscience and Technology
Institute (GC)
Tina Adamidou, Project Coordinator for Weeping Island, United
Cypriot Friendship Association (GC)

Civil Society

Margarita Mouza, Director, Cyprus Rehabilitation and Counseling

Grantees, Continued: Association (GC)

Development Associates, Inc.

Mr. Theophanous, Chairman, Cyprus Rehabilitation and
Counseling Association

Dr. Maria Hadjipavlou, President, Peace Centre of Cyprus (GC)

Dinos Logides, President, Soma Akriton (GC)

Mr. Spyros Spyrou, Director and Chairperson, Center for the
Study of Childhood and Adolescence (GC)

Παράρτημα 9

Παράρτημα 5Α της έκθεσης των Nathan Associates. Βασικές ερωτήσεις προς τους grantees.

ANNEX 5A.
CYPRUS BI-COMMUNAL DEVELOPMENT PROGRAM

February 2004

Core Questions: Grant Recipients

Fill in questions 1-4 prior to interview. Ask all other questions of all Grant Recipients.

Name:

Position:

Name of Organization:

Date of interview:

1. Please describe the size and structure, nature and history of your organization
2. What is the title of the grant(s) you have received from the Bi-communal Development Program (BDP)?
3. How long has the BDP grant(s) been in operation? When is it scheduled to end?
4. What is the total value of the BDP grant(s)? How much has been spent to date?
5. What in your view is the general purpose of the UNOPS/BDP program in Cyprus?
6. Please describe the grant's/grants':
 - a. Purpose?
 - b. Beneficiaries?
 - c. Activities?
7. During the grant period, did your organization have activities that involved people from both communities?
8. Has your organization engaged in any activities that promoted bi-communal cooperation and understanding?
9. Could you describe the successes you have had? Or the problems? Have the authorities been supportive of these activities?
10. Have your organization's purpose, beneficiaries or activities changed since you have begun working with the BDP? How so?
11. Are there other key partners for your organization in these activities – e.g., other NGO's? Which partners? Where are they located? What are their roles?

Development Associates, Inc.

12. Describe any problems encountered in implementing the BDP grant? How have these been solved?
13. Could you comment on the grant proposal and approval process you experienced with BDP. How would you improve the process?
14. Has your organization's ability to take on more difficult tasks changed as a result of the grant? How?
15. Has the Project Management Unit (PMU) provided any direct services to you in implementing the grant (e.g., procurement)?
16. When this BDP grant ends, do you plan to continue the activity? And how?
17. What other funding sources does your organization have, including material support from the community?
18. Have you or any other people in your organization received any training in management or proposal writing?
19. Assuming there is a political settlement along the lines of the Annan Plan, how should this new state of affairs change the BDP program, if at all?
20. In your view, in your dealings with the PMU, what have been that organization's:
 - a. Strengths?
 - b. Weaknesses?
 - c. Has the PMU website been efficient and helpful?
21. If there were a referendum now, based on what you know, would you be strongly in favor, in favor but with reservations, or not in favor?

Παράρτημα 10

Κατάσταση δαπανών του ΔΑΠ, κατά κατηγορία και υποκατηγορία.

Bi-communal Development Programme 1998 -2004
Funding by Sector and Sub-sector to 31 December 2004

The following information provides tentative details of grants anticipated by Sector and Sub-sector to 31 December 2004 under the Bi-communal Development Programme, which is funded by the United States Agency for International Development (USAID) and the United Nations Development Programme (UNDP), and administered by UNDP. The Programme is executed in Cyprus by the United Nations Office for Project Services (UNOPS).

The purpose of the Bi-communal Development Programme is to contribute to peace-building and cooperation throughout the island with projects benefiting both Greek Cypriots and Turkish Cypriots in areas of common concern.

All grants are provided on a non-discriminatory basis through a review process subject to the regulations and rules applicable to UNDP.

This resource is provided for general information purposes only. As many activities are still ongoing, final figures may vary from the details given here.

I. HUMANITARIAN RELIEF - Total \$3,413,941

II. INFRASTRUCTURE – Total \$23,139,077

1. Nicosia Master Plan - \$5,866,801
2. Upgrading and Rehabilitation of Nicosia Area Sewerage System - \$6,404,077
3. Preservation and Restoration of Nicosia's Venetian Walls - \$3,157,859
4. Apostolos Andreas and Hala Sultan Tekke - \$3,555,231
5. Water Supply - \$606,115
6. Waste Management - \$184,772
7. List of Pre-1974 Greek Cypriot and Turkish Cypriot Religious Temples - \$53,079
8. Seismic Hazard and Risk Assessment, Nicosia Area - \$1,674,025
9. De-Silting and Fixing of Valves of the Marathassa Dam - \$126,705
10. Restoration of Pentakomo Spiritual Centres - \$630,929
11. Clean-up around Engomi Ruins - \$54,619
12. Revitalisation of Historic Cities - Conference of Visiting Mayors and Publication of Proceedings - \$43,202
13. Upgrading of Traffic Calming Measures in Pyla - \$133,380
14. Cypress Tree Project – An Initiative for the Rehabilitation of Cemeteries - \$196,612
15. Restoration of Old Nicosia Airport Buildings for use of Bi-communal Development Programme and UN Good Offices - \$410,656
16. Improving Waiting Conditions (shade, seating, water, etc.) during April 2003 Crossings - \$41,015

III. ANIMAL HEALTH – Total \$4,902,409

IV. PUBLIC HEALTH – Total \$1,699,138

1. Patient Care and Support - \$590,404
2. Educational Programmes and Campaigns - \$276,771
3. Health Studies and Screening - \$647,689
4. Drug Abuse - \$157,274

V. ENVIRONMENT – Total \$3,751,589

1. Forestry - \$700,802
2. Recycling - \$93,331
3. Environmental Pollution - \$1,284,623

4. Clean-ups - \$553,468
5. Animal Protection and Conservation Projects - \$473,385
6. Surveys and Studies - \$527,656
7. Environmental Education and Awareness - \$118,324

VI. EDUCATION AND CULTURE – Total \$5,024,781

1. Strategy Formulation - \$189,226
2. Art - \$221,331
3. Music and Dance - \$342,794
4. Literature - \$150,976
5. Television - \$2,413,135
6. Cultural Heritage - \$399,263
7. Education – History - \$97,477
8. Education – Environment - \$119,671
9. Teacher Training and Curriculum Development - \$156,834
10. Public Education - \$394,509
11. School Programmes - \$442,552
12. E@ting towards Unity: Website and Events to Celebrate Cypriot Cuisine - \$40,000
13. Sponsorships of UN Day Celebrations (1998-2004) - \$57,013

VII. GOVERNANCE AND CIVIL SOCIETY DEVELOPMENT – Total \$2,727,769

1. Strategy Formulation - \$210,344
2. Community Centres and NGO Support - \$1,263,912
3. Rights Awareness - \$65,097
4. Women and Gender Equality - \$190,900
5. Youth - \$132,414
6. Public Opinion and Public Information - \$725,313
7. Empowerment of the Deaf Cypriot Community - \$39,040
8. Publication of and Training on Building Bridges - A Guide to Intercultural Communication in Cyprus - \$100,749

VIII. ECONOMIC DEVELOPMENT – Total \$1,301,163

1. Strategy Formulation - \$175,567
2. Agriculture - \$1,056,419
3. Eurocodes: Reconciling Codes for the Building Industry to meet EU Standards - \$2,042
4. Handicrafts - Empowering Women Craft Workers - \$67,135

IX. INFORMATION AND COMMUNICATIONS – Total \$1,085,716

1. Strategy Formulation - \$99,067
2. Direct Telephone Lines between North and South Administered by UNFICYP - \$236,922
3. Websites and Internet Access - \$536,054
4. Promotions and outreach - \$213,673

X. SPECIAL INITIATIVE GRANTS – Total \$272,691

XI. DIRECT ASSISTANCE AT THE REQUEST OF THE UN GOOD OFFICES AND DISSEMINATION OF THE ANNAN PLAN - Total \$508,094

**Bi-communal Development Programme 1998-2004
Direct Assistance at the Request of the UN Good Offices and
Dissemination of the Annan Plan**

At the request of the Special Adviser to the Secretary-General for Cyprus, the Bi-communal Development Programme provided office and conference facilities and an additional US\$270,700 in direct support to the UN Good Offices, mainly for technical expertise on the various aspects of the Plan (US\$160,000), but also for the creation of the Annan Plan website and the public announcement of the website address (<<http://www.annanplan.org>>), translation of various versions of the Plan into Greek and Turkish, and one panel discussion on its key provisions.

The Programme also facilitated and supported the work of the Flag and Anthem Committee (US\$48,000), which led to the selection, by a bi-communal group of individuals appointed by the Greek Cypriot and Turkish Cypriot leaders, of a flag and an anthem for the United Cyprus Republic.

Additional activities, totalling US\$189,500 and related to the dissemination of information on the provisions of the Annan Plan, consisted specifically of the design and printing of citizen's guides to the Annan Plan and property regime booklets, the design of leaflets on aspects of the Plan and the production and a printing of the final version of the main sections of the Plan in newspapers. The sole purpose of these activities was to support the efforts of concerned Cypriots from both communities who sought to facilitate access by the public to information on the Annan Plan.

Direct Assistance for the Dissemination of the Annan Plan

1. Creation and maintenance of the official Annan Plan website <http://www.annanplan.org>
Cost: In-kind contribution by UNOPS staff
Implementing Agency: UNOPS
2. Printing of citizen's guides to the Annan Plan and booklets on the property regime of the Annan Plan
Cost: US\$ 79,000
Implementing Agency: Peace Research Institute of Oslo (PRIO) for original design and UNOPS for printing
Results: 12,000 Greek-language and 5,150 Turkish-language copies of the citizen's guide and 5,100 Greek-language and 2,100 Turkish-language copies of the property regime booklets.
These were disseminated in the following ways:

Greek Cypriot Community:
 - Direct distribution (by hand) of the booklets within communities;
 - Direct distribution to political parties, ministries, public employees, academic institutions, refugee organizations, NGOs, villages, individuals, seminars and conferences;
 - Distribution via mass mailing targeting:
 - Advocates
 - Banks
 - Bishoprics
 - Bookshops
 - Chambers of Commerce and Industry
 - Charitable Organizations
 - Courts and Offices
 - Supreme Court, Law Office, Revision and Consolidation of Cyprus Legislation
 - Office of the Negotiator of the Accession of Cyprus to the European Union

- Ombudsman
- Audit Office
- Public Service Commission
- Educational Service Commission
- Planning Bureau.
- Public Information Office
- Cultural Centres and Organizations
- Estate Agents
- Members Of Parliament
- Greek Government
- Hotel Managers
- Libraries
- Media
- Medical Practitioners
- Municipal Authorities
- Museums
- Organizations and Institutions of Social Service
- Political Parties
- Tourist and Travel Agents
- Universities and Colleges
- Embassies in Cyprus
- Embassies of Cyprus

Turkish Cypriot Community

The distribution targeted NGOs, political parties, "governmental" offices, academic institutions, and the public at large and was implemented directly by the members of the PRIO project team assisted by volunteers and also through:

- Organized local communities;
- NGO networks, especially teachers' unions; and
- Political party networks.

3. Publication of summary versions of the Annan Plan in all major newspapers

Cost: US\$ 50,000

Implementing Agency: PRIO for overall design and UNOPS for printing

Results: Two inserts containing the content of the citizen guide and the property regime booklet published in the following newspapers:

- Cyprus Mail, Cyprus Weekly (Citizen's Guide)
- Politis (Citizen's Guide)
- Kibris, Yeniduzen, Ortam, Kibrisli, Afrika, and Cumhuriyet (Citizen's Guide)
- Machi, Politis, Phileleftheros, Simerini, Haravgi (Property Regime)
- Kibris, Yeniduzen, Ortam, Kibrisli, Afrika and Halkin Sesi (Property Regime)

4. Design and Dissemination of informational material in Greek on key aspects of the Annan Plan

Cost: US\$ 30,000

Implementing Agency: Ad Hoc Committee "All Cyprus Together"

Results: The design of the following informational material:

- The map of the settlement plan with time schedules for returns
- A summary of the basic provisions of the settlement plan; and
- An implementation calendar of the Annan Plan, including key milestones in the event it was approved.

5. Informational radio programmes in Turkish on the Annan Plan

Cost: US\$ 29,000

Implementing Agency: Radio May

Results: Radio programme entitled "Step-by-Step Annan Plan", begun on 2nd April and finished on 23rd April 2004. Broadcasted twice everyday in the morning and in the evening.

The following aspects of the Plan were presented and discussed:

- Constitution
- Property
- Citizenship
- Defence
- Security
- Demilitarisation
- Guarantees
- Economic aspects

Παράρτημα 11

Κατάλογος προγραμμάτων της κατηγορίας Special Initiative Grants.

X. SPECIAL INITIATIVE GRANTS - Total \$290,694

The Bi-communal Development Programme also manages a Special Initiatives Grants window. This grant scheme is aimed at small, high-impact, time sensitive, ad hoc and short duration initiatives. To be eligible, the applicant must be one of the following: a non-profit organization, a non-governmental organization, a voluntary organization, a charity or union, or a group of individuals. More information on how to apply is available at the BDP website www.unopspmu.org

To date 35 Special Initiatives Grants have been approved for the following activities:

1. Cypriot Folk Dance Performance
2. Preparation of First Bilingual (Turkish/Greek) Edition of an Arts Magazine
3. Bi-communal Theatre Productions
4. Bi-communal Development and Production of Dance/Theatre Performance
5. Bi-communal Conference on Prospects for a United Cyprus
6. Bi-communal Communication and Cooperation Seminar
7. Bi-communal May Day Celebration in Limassol
8. Bi-communal Peace Celebration in Limassol
9. Peace Concert
10. Cyprus Olympic Truce Declaration
11. Bi-communal Voyage of Understanding - Tall Ships Sailing Trip for Cypriot Youth
12. Translation of Book on Political and Social Issues for the PEO Cyprus Labour Institute
13. Bi-communal Children's Camp in Ayios Nicholas
14. Children's Congress
15. Conference on Early Childhood
16. Rockathon: Merging Cultures: Bi-communal Music Event
17. Bi-communal Conference on Gender in the Mediterranean: Emerging Discourses and Practices
18. International Women's Day Celebration
19. Empowering Young Women for Success - Workshop For Young Women
20. Internet Forum for Civic Expression
21. Preparations for Beijing NGO Conference
22. Pan European NGO Seminar
23. Civil Society Common Initiative Panel Discussion
24. 14th International Conference of the Alliance of Universities for Democracy
25. International Conference on Violence
26. 4th Global Conference on Cultures of Violence
27. HIV/AIDs Conference
28. World AIDS Day Celebration
29. Public Education on HIV/AIDS and STD Prevention
30. International Thalassemia Conference
31. International Cardiology Forum
32. Conference on Laparoscopic Surgery
33. Conference for the Deaf
34. World Environment Day
35. Training of Facilitators for Rural Land Use Decision-Making Processes

Παράρτημα 12

Κατάσταση δαπανών που είχαν σχέση με το Σχέδιο Ανάν.

Bi-communal Development Programme 1998-2004 Direct Assistance at the Request of the UN Good Offices and Dissemination of the Annan Plan

At the request of the Special Adviser to the Secretary-General for Cyprus, the Bi-communal Development Programme provided office and conference facilities and an additional US\$270,700 in direct support to the UN Good Offices, mainly for technical expertise on the various aspects of the Plan (US\$160,000), but also for the creation of the Annan Plan website and the public announcement of the website address (<<http://www.annanplan.org>>), translation of various versions of the Plan into Greek and Turkish, and one panel discussion on its key provisions.

The Programme also facilitated and supported the work of the Flag and Anthem Committee (US\$48,000), which led to the selection, by a bi-communal group of individuals appointed by the Greek Cypriot and Turkish Cypriot leaders, of a flag and an anthem for the United Cyprus Republic.

Additional activities, totalling US\$189,500 and related to the dissemination of information on the provisions of the Annan Plan, consisted specifically of the design and printing of citizen's guides to the Annan Plan and property regime booklets, the design of leaflets on aspects of the Plan and the production and a printing of the final version of the main sections of the Plan in newspapers. The sole purpose of these activities was to support the efforts of concerned Cypriots from both communities who sought to facilitate access by the public to information on the Annan Plan.

Direct Assistance for the Dissemination of the Annan Plan

1. Creation and maintenance of the official Annan Plan website <http://www.annanplan.org>
Cost: In-kind contribution by UNOPS staff
Implementing Agency: UNOPS
2. Printing of citizen's guides to the Annan Plan and booklets on the property regime of the Annan Plan
Cost: US\$ 79,000
Implementing Agency: Peace Research Institute of Oslo (PRIO) for original design and UNOPS for printing
Results: 12,000 Greek-language and 5,150 Turkish-language copies of the citizen's guide and 5,100 Greek-language and 2,100 Turkish-language copies of the property regime booklets.
These were disseminated in the following ways:

Greek Cypriot Community:

- Direct distribution (by hand) of the booklets within communities;
- Direct distribution to political parties, ministries, public employees, academic institutions, refugee organizations, NGOs, villages, individuals, seminars and conferences;
- Distribution via mass mailing targeting:
 - Advocates
 - Banks
 - Bishops
 - Bookshops
 - Chambers of Commerce and Industry
 - Charitable Organizations
 - Courts and Offices
 - Supreme Court, Law Office, Revision and Consolidation of Cyprus Legislation
 - Office of the Negotiator of the Accession of Cyprus to the European Union

- Ombudsman
- Audit Office
- Public Service Commission
- Educational Service Commission
- Planning Bureau.
- Public Information Office
- Cultural Centres and Organizations
- Estate Agents
- Members Of Parliament
- Greek Government
- Hotel Managers
- Libraries
- Media
- Medical Practitioners
- Municipal Authorities
- Museums
- Organizations and Institutions of Social Service
- Political Parties
- Tourist and Travel Agents
- Universities and Colleges
- Embassies in Cyprus
- Embassies of Cyprus

Turkish Cypriot Community

The distribution targeted NGOs, political parties, "governmental" offices, academic institutions, and the public at large and was implemented directly by the members of the PRIO project team assisted by volunteers and also through:

- Organized local communities;
- NGO networks, especially teachers' unions; and
- Political party networks.

3. Publication of summary versions of the Annan Plan in all major newspapers

Cost: US\$ 50,000

Implementing Agency: PRIO for overall design and UNOPS for printing

Results: Two inserts containing the content of the citizen guide and the property regime booklet published in the following newspapers:

- Cyprus Mail, Cyprus Weekly (Citizen's Guide)
- Politis (Citizen's Guide)
- Kibris, Yeniduzen, Ortam, Kibrisli, Afrika, and Cumhuriyet (Citizen's Guide)
- Machi, Politis, Phileleftheros, Simerini, Haravgi (Property Regime)
- Kibris, Yeniduzen, Ortam, Kibrisli, Afrika and Halkin Sesi (Property Regime)

4. Design and Dissemination of informational material in Greek on key aspects of the Annan Plan

Cost: US\$ 30,000

Implementing Agency: Ad Hoc Committee "All Cyprus Together"

Results: The design of the following informational material:

- The map of the settlement plan with time schedules for returns
- A summary of the basic provisions of the settlement plan; and
- An implementation calendar of the Annan Plan, including key milestones in the event it was approved.

5. Informational radio programmes in Turkish on the Annan Plan

Cost: US\$ 29,000

Implementing Agency: Radio May

Results: Radio programme entitled "Step-by-Step Annan Plan", begun on 2nd April and finished on 23rd April 2004. Broadcasted twice everyday in the morning and in the evening.

The following aspects of the Plan were presented and discussed:

- Constitution
- Property
- Citizenship
- Defence
- Security
- Demilitarisation
- Guarantees
- Economic aspects

ANNEX 9 PMU PROJECT AND ORGANIZATIONAL RATINGS

ANNEX 10
PMU PROJECT RATINGS

PMU ID	PMU NAME	PMU TYPE	PMU RATING		ORGANIZATIONAL RATING		TOTAL RATING	STATUS
			PMU	ORG	PMU	ORG		
PMU 001	PMU 001	PMU 001	A	A	A	A	1	Operational
PMU 002	PMU 002	PMU 002	B	B	B	B	2	Operational
PMU 003	PMU 003	PMU 003	C	C	C	C	3	Operational
PMU 004	PMU 004	PMU 004	D	D	D	D	4	Operational
PMU 005	PMU 005	PMU 005	E	E	E	E	5	Operational
PMU 006	PMU 006	PMU 006	F	F	F	F	6	Operational
PMU 007	PMU 007	PMU 007	G	G	G	G	7	Operational
PMU 008	PMU 008	PMU 008	H	H	H	H	8	Operational
PMU 009	PMU 009	PMU 009	I	I	I	I	9	Operational
PMU 010	PMU 010	PMU 010	J	J	J	J	10	Operational
PMU 011	PMU 011	PMU 011	K	K	K	K	11	Operational
PMU 012	PMU 012	PMU 012	L	L	L	L	12	Operational
PMU 013	PMU 013	PMU 013	M	M	M	M	13	Operational
PMU 014	PMU 014	PMU 014	N	N	N	N	14	Operational
PMU 015	PMU 015	PMU 015	O	O	O	O	15	Operational
PMU 016	PMU 016	PMU 016	P	P	P	P	16	Operational
PMU 017	PMU 017	PMU 017	Q	Q	Q	Q	17	Operational
PMU 018	PMU 018	PMU 018	R	R	R	R	18	Operational
PMU 019	PMU 019	PMU 019	S	S	S	S	19	Operational
PMU 020	PMU 020	PMU 020	T	T	T	T	20	Operational
PMU 021	PMU 021	PMU 021	U	U	U	U	21	Operational
PMU 022	PMU 022	PMU 022	V	V	V	V	22	Operational
PMU 023	PMU 023	PMU 023	W	W	W	W	23	Operational
PMU 024	PMU 024	PMU 024	X	X	X	X	24	Operational
PMU 025	PMU 025	PMU 025	Y	Y	Y	Y	25	Operational
PMU 026	PMU 026	PMU 026	Z	Z	Z	Z	26	Operational
PMU 027	PMU 027	PMU 027	AA	AA	AA	AA	27	Operational
PMU 028	PMU 028	PMU 028	AB	AB	AB	AB	28	Operational
PMU 029	PMU 029	PMU 029	AC	AC	AC	AC	29	Operational
PMU 030	PMU 030	PMU 030	AD	AD	AD	AD	30	Operational
PMU 031	PMU 031	PMU 031	AE	AE	AE	AE	31	Operational
PMU 032	PMU 032	PMU 032	AF	AF	AF	AF	32	Operational
PMU 033	PMU 033	PMU 033	AG	AG	AG	AG	33	Operational
PMU 034	PMU 034	PMU 034	AH	AH	AH	AH	34	Operational
PMU 035	PMU 035	PMU 035	AI	AI	AI	AI	35	Operational
PMU 036	PMU 036	PMU 036	AJ	AJ	AJ	AJ	36	Operational
PMU 037	PMU 037	PMU 037	AK	AK	AK	AK	37	Operational
PMU 038	PMU 038	PMU 038	AL	AL	AL	AL	38	Operational
PMU 039	PMU 039	PMU 039	AM	AM	AM	AM	39	Operational
PMU 040	PMU 040	PMU 040	AN	AN	AN	AN	40	Operational
PMU 041	PMU 041	PMU 041	AO	AO	AO	AO	41	Operational
PMU 042	PMU 042	PMU 042	AP	AP	AP	AP	42	Operational
PMU 043	PMU 043	PMU 043	AQ	AQ	AQ	AQ	43	Operational
PMU 044	PMU 044	PMU 044	AR	AR	AR	AR	44	Operational
PMU 045	PMU 045	PMU 045	AS	AS	AS	AS	45	Operational
PMU 046	PMU 046	PMU 046	AT	AT	AT	AT	46	Operational
PMU 047	PMU 047	PMU 047	AU	AU	AU	AU	47	Operational
PMU 048	PMU 048	PMU 048	AV	AV	AV	AV	48	Operational
PMU 049	PMU 049	PMU 049	AW	AW	AW	AW	49	Operational
PMU 050	PMU 050	PMU 050	AX	AX	AX	AX	50	Operational
PMU 051	PMU 051	PMU 051	AY	AY	AY	AY	51	Operational
PMU 052	PMU 052	PMU 052	AZ	AZ	AZ	AZ	52	Operational
PMU 053	PMU 053	PMU 053	BA	BA	BA	BA	53	Operational
PMU 054	PMU 054	PMU 054	BB	BB	BB	BB	54	Operational
PMU 055	PMU 055	PMU 055	BC	BC	BC	BC	55	Operational
PMU 056	PMU 056	PMU 056	BD	BD	BD	BD	56	Operational
PMU 057	PMU 057	PMU 057	BE	BE	BE	BE	57	Operational
PMU 058	PMU 058	PMU 058	BF	BF	BF	BF	58	Operational
PMU 059	PMU 059	PMU 059	BG	BG	BG	BG	59	Operational
PMU 060	PMU 060	PMU 060	BH	BH	BH	BH	60	Operational
PMU 061	PMU 061	PMU 061	BI	BI	BI	BI	61	Operational
PMU 062	PMU 062	PMU 062	BJ	BJ	BJ	BJ	62	Operational
PMU 063	PMU 063	PMU 063	BK	BK	BK	BK	63	Operational
PMU 064	PMU 064	PMU 064	BL	BL	BL	BL	64	Operational
PMU 065	PMU 065	PMU 065	BM	BM	BM	BM	65	Operational
PMU 066	PMU 066	PMU 066	BN	BN	BN	BN	66	Operational
PMU 067	PMU 067	PMU 067	BO	BO	BO	BO	67	Operational
PMU 068	PMU 068	PMU 068	BP	BP	BP	BP	68	Operational
PMU 069	PMU 069	PMU 069	BQ	BQ	BQ	BQ	69	Operational
PMU 070	PMU 070	PMU 070	BR	BR	BR	BR	70	Operational
PMU 071	PMU 071	PMU 071	BS	BS	BS	BS	71	Operational
PMU 072	PMU 072	PMU 072	BT	BT	BT	BT	72	Operational
PMU 073	PMU 073	PMU 073	BU	BU	BU	BU	73	Operational
PMU 074	PMU 074	PMU 074	BV	BV	BV	BV	74	Operational
PMU 075	PMU 075	PMU 075	BW	BW	BW	BW	75	Operational
PMU 076	PMU 076	PMU 076	BX	BX	BX	BX	76	Operational
PMU 077	PMU 077	PMU 077	BY	BY	BY	BY	77	Operational
PMU 078	PMU 078	PMU 078	BZ	BZ	BZ	BZ	78	Operational
PMU 079	PMU 079	PMU 079	CA	CA	CA	CA	79	Operational
PMU 080	PMU 080	PMU 080	CB	CB	CB	CB	80	Operational
PMU 081	PMU 081	PMU 081	CC	CC	CC	CC	81	Operational
PMU 082	PMU 082	PMU 082	CD	CD	CD	CD	82	Operational
PMU 083	PMU 083	PMU 083	CE	CE	CE	CE	83	Operational
PMU 084	PMU 084	PMU 084	CF	CF	CF	CF	84	Operational
PMU 085	PMU 085	PMU 085	CG	CG	CG	CG	85	Operational
PMU 086	PMU 086	PMU 086	CH	CH	CH	CH	86	Operational
PMU 087	PMU 087	PMU 087	CI	CI	CI	CI	87	Operational
PMU 088	PMU 088	PMU 088	CJ	CJ	CJ	CJ	88	Operational
PMU 089	PMU 089	PMU 089	CK	CK	CK	CK	89	Operational
PMU 090	PMU 090	PMU 090	CL	CL	CL	CL	90	Operational
PMU 091	PMU 091	PMU 091	CM	CM	CM	CM	91	Operational
PMU 092	PMU 092	PMU 092	CN	CN	CN	CN	92	Operational
PMU 093	PMU 093	PMU 093	CO	CO	CO	CO	93	Operational
PMU 094	PMU 094	PMU 094	CP	CP	CP	CP	94	Operational
PMU 095	PMU 095	PMU 095	CQ	CQ	CQ	CQ	95	Operational
PMU 096	PMU 096	PMU 096	CR	CR	CR	CR	96	Operational
PMU 097	PMU 097	PMU 097	CS	CS	CS	CS	97	Operational
PMU 098	PMU 098	PMU 098	CT	CT	CT	CT	98	Operational
PMU 099	PMU 099	PMU 099	CU	CU	CU	CU	99	Operational
PMU 100	PMU 100	PMU 100	CV	CV	CV	CV	100	Operational

Παράρτημα 13

Παράρτημα 9 της έκθεσης των Nathan Associates. Πίνακας αξιολόγησης όλων των προγραμμάτων του ΔΑΠ.

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

UNDP: United Nations Development Program (Πρόγραμμα Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών)

UNOPS: United Nations Office for Project Services (Γραφείο Υπηρεσίας Προγραμμάτων των Ηνωμένων Εθνών)

USAID: Agency for International Development (Οργανισμός Διεθνούς Ανάπτυξης των Ηνωμένων Πολιτειών)

BDP: By-Communal Development Program (Δικοινοτικό Αναπτυξιακό Πρόγραμμα – ΔΑΠ)

ΑΚΕΛ: Ανορθωτικό Κόμμα Εργαζομένου Λαού

ΔΗΚΟ: Δημοκρατικό Κόμμα

ΜΚΟ: Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

ΟΠΕΚ: Όμιλος Προβληματισμού για τον Εκσυγχρονισμό της Κοινωνίας

ΠΕΟ: Παγκύπρια Εργατική Ομοσπονδία

ΤΔΒΚ: «Τουρκική Δημοκρατία Βορείου Κύπρου»

Έκδοση ΙΚΜΕ

Η έκδοση της μελέτης «Η περιρρέουσα ατμόσφαιρα» εντάσσεται στις δραστηριότητες του ΙΚΜΕ* με τη στήριξη και τη συνεργασία του ιδρύματος Friedrich-Ebert-Stiftung.

Η μελέτη αυτή διανέμεται δωρεάν σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή και σκοπό έχει να βοηθήσει στην επικράτηση της αλήθειας, της δημοκρατίας και του ευρωπαϊκού πνεύματος στους κοινωνικούς θεσμούς και τις πρακτικές στην Κύπρο.

* Το ΙΚΜΕ (Ίδρυμα Κοινωνικοπολιτικών Μελετών), είναι μη κερδοσκοπικός οργανισμός και έχει σκοπό να συνδράμει στην προώθηση και υπεράσπιση της ελευθερίας, της δημοκρατίας, της σοσιαλιστικής ιδέας και του ευρωπαϊκού πνεύματος.

www.ikme.org

Μακάριος Δρουσιώτης
makarios@cytanet.com.cy
www.makarios.ws